



**FIL-QORTI TAL-MAĠISTRATI (MALTA)  
BĦALA QORTI TA' ĠUDIKATURA KRIMINALI**

**MAĠISTRAT NATASHA GALEA SCIBERRAS B.A., LL.D.**

**Kawża Numru: 299/2012**

**Il-Pulizija  
(Spettur Johann J. Fenech)**

**vs**

**Ryan Refalo  
(ID 415291(M))**

**Illum: 11 ta' Mejju 2021**

Il-Qorti,

Wara li rat l-imputazzjonijiet miġjuba fil-konfront tal-imputat **Ryan Refalo** ta' 20 sena, iben David u Shirley nee` Scerri, imwieled il-Pieta`, nhar l-14 ta' Awwissu 1991, residenti Nru 9, Blk 8, Triq il-Palazz l-Antik tal-Gvernatur, Birgu, detentur tal-karta tal-identita` bin-numru 415291(M);

Akkużat talli f'dawn il-Gzejjer **fil-lejl ta' bejn id-9 u l-10 ta' Ġunju 2012 u fil-jiem ta' qabel** din id-data:

1. Kellu fil-pussess tiegħu d-droga kokajina speċifikata fl-ewwel skeda tal-Ordinanza dwar il-Medicini Perikolużi, Kap. 101 tal-Liġijiet ta' Malta, meta ma kienx fil-pussess ta' awtorizzazzjoni għall-importazzjoni jew għall-esportazzjoni maħruġ mit-Tabib Prinċipali tal-Gvern skont id-disposizzjonijiet tar-4 u s-6 Taqsima tal-Ordinanza u meta ma kienx bil-liċenzja jew xort'oħra awtorizzat li jimmanifattura, jew li jforni d-droga msemmija u meta ma kienx b'xi mod ieħor bil-liċenzja mill-President ta' Malta li jkollu d-droga msemmija fil-pussess tiegħu u naqas li jipprova li d-droga msemmija giet fornuta lilu għall-użu tiegħu skont ir-ricetta kif provdut fir-regolamenti msemmija u dan bi ksur tar-regoli tal-1939 dwar

il-Kontroll Intern tad-Drogi Perikolużi (GN 292/1939), kif sussegwentement emendati u bi ksur tal-Ordinanza dwar il-Mediċini Perikolużi, Kap. 101 tal-Liġijiet ta' Malta, **liema droga nstabet f'tali ċirkostanzi li juru li ma kinitx għall-użu personali tiegħu;**

2. Ikkommetta l-imsemmi reat fi jew ġewwa distanza ta' mitt metru mill-perimetru ta' skola, *club* jew ċentru taż-żgħażaġh jew xi post ieħor fejn normalment jiltaqgħu ż-żgħażaġh skond l-artikolu 22 (2)(b) tal-Kap 101 tal-Liġijiet ta' Malta;
3. Ġarr 'il barra minn xi fond jew id-dintorni tiegħu xi sikkina jew strument li jaqta' jew bil-ponta ta' liema xorta jkun mingħajr ma kellu liċenzja jew permess mingħand il-Kummissarju tal-Pulizija;

Akkużat ukoll talli **fil-lejl ta' bejn id-9 u l-10 ta' Ġunju 2012:**

4. Attakka jew għamel reżistenza bi vjolenza jew b'hebb ta' xorta li ma titqiesx vjolenza pubblika, kontra persuni inkarigati skont il-liġi minn servizz pubbliku, fil-waqt li kienu qegħdin jaġixxu għall-eżekuzzjoni tal-liġi jew ta' ordni mogħti skont il-liġi mill-awtorita` għall-eżekuzzjoni tal-liġi jew ta' ordni mogħti skont il-liġi mill-awtorita` kompetenti;
5. Ikkaguna ferita ta' natura ħafifa fuq PC 10 Trevor Cassar Mallia u WPC 127 C Gauci<sup>1</sup>, persuna nkarigata skont il-liġi minn servizz pubbliku, fil-waqt li kien qiegħed jaġixxi għall-esekuzzjoni tal-liġi jew ta' ordni mogħti skont il-liġi mill-awtorita` kompetenti;
6. M'obdiex ordnijiet legittimi tal-Awtorita` jew ta' persuni nkarigati minn servizz pubbliku, jew ma ħallihomx jew fixkilhom waqt il-qadi ta' dmirijiethom, jew b'xi mod ieħor, bla jedd, indaħal fi dmirijiethom, billi ma ħalliex lil ħaddieħor jagħmel dak li b'liġi jkun ordnat jew jista' jagħmel, jew billi jgħib fix-xejn jew iħassar dak li ħaddieħor ikun għamel skont il-liġi;
7. Bil-ħsieb li jagħmel delitt, u ċioe` li xjentement jissoprimi jew b'xi mod ieħor jeqred jew ibiddel it-traċċi jew l-indizji ta' reat, wera dan il-ħsieb b'atti esterni u ta' bidu għall-eżekuzzjoni tad-delitt, liema delitt ma ġiex esegwit minħabba xi haġa aċċidentali u ndipendenti mill-volonta` tal-hati;

---

<sup>1</sup> B'digriet ta' din il-Qorti kif diversament preseduta, tat-22 ta' Ġunju 2012, ġiet awtorizzata din il-korrezzjoni, mitluba mill-Prosekuzzjoni, u dan billi "wara l-kliem 'PC 10 T Cassar Mallia'" daħal il-kliem "'u WPC 127 C Gauci'" (ara a fol. 30 u 31 tal-proċess). B'nota tat-8 ta' Awwissu 2012, l-Uffiċjal Prosekutur ippreżenta *ċ-charge sheet* kif emendata (ara a fol. 64 u 65 tal-proċess).

Akkużat ukoll talli **matul is-sena 2010 u fis-snin ta' qabel f' dawn il-Gzejjer:**

8. Biegh jew xort'oħra traffika fir-raħa meħuda mill-pjanta *cannabis* jew f'xi preparazzjonijiet li jkollhom bħala baħi din ir-raħa, u dan bi ksur tal-Ordinanza dwar il-Mediħini Perikoluħi, Kap. 101 tal-Liġijiet ta' Malta;<sup>2</sup>
9. Ikkommetta l-imsemmi reat fi jew ġewwa distanza ta' mitt metru mill-perimetru ta' skola, *club* jew ċentru taħ-ħgħaħagħ jew xi post ieħor fejn normalment jiltaqgħu ħ-ħgħaħagħ skond l-artikolu 22(2)(b) tal-Kap 101 tal-Liġijiet ta' Malta.<sup>3</sup>

Il-Qorti ġiet ukoll mitluba sabiex f'kaħ ta' ħtija tordna li jithallsu l-ispejjeħ li għandhom x'jaqsmu mal-ħatra tal-esperti, skond l-Artikolu 533 tal-Kap. 9 tal-Liġijiet ta' Malta.

Rat illi fis-seduta tat-22 ta' Ġunju 2012, sar l-eħami tal-imputat skont il-liġi, fejn huwa wieġeb li mhux ħati tal-imputazzjonijiet kif miġjuba fil-konfront tiegħu<sup>4</sup>;

Semgħet ix-xhieda, rat l-atti kollha tal-kaħ u d-dokumenti eseħiti, inkluħ l-Ordni tal-Avukat Ġenerali bis-saħħa tas-sub-artikolu (2) tal-Artikolu 22 tal-Ordinanza dwar il-Mediħini Perikoluħi (Kap. 101 tal-Liġijiet ta' Malta), sabiex din il-kawħa tinstema' minn din il-Qorti bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali u l-kunsens tal-Avukat Ġenerali ai termini tal-Artikolu 370(4) tal-Kap. 9 tal-Liġijiet ta' Malta, sabiex din il-kawħa tiġi trattata bi proċedura sommarja, kif ukoll illi l-imputat wieġeb illi ma kellux oġġezzjoni li l-kaħ tiegħu jiġi hekk trattat;

Rat illi fis-seduta tal-20 ta' Marzu 2013, il-partijiet iddikjaraw illi kienu qegħdin jeħentaw lil din il-Qorti, kif preseduta, milli terġa' tisma' l-provi kollha mressqa sa dakinhar quddiem il-Qorti kif diversament preseduta<sup>5</sup>;

Rat illi l-Prosekuzzjoni rrimettiet ruħha għall-provi prodotti, fil-waqt illi d-difiħa preħentat nota ta' sottomissjonijiet bil-miktub<sup>6</sup>.

### **Ikkunsidrat:**

Illi in sostenn tal-imputazzjonijiet miġjuba kontra l-imputat, il-Prosekuzzjoni ressqet is-segħenti xhieda u provi:

---

<sup>2</sup> Ara l-korrezzjoni awtorizzata permeħ tad-digriet tat-22 ta' Ġunju 2012, a fol. 30 u 31 tal-proċess.

<sup>3</sup> Ara l-korrezzjoni awtorizzata permeħ tad-digriet tat-22 ta' Ġunju 2012, a fol. 30 u 31 tal-proċess.

<sup>4</sup> Ara a fol. 33 tal-proċess.

<sup>5</sup> Ara a fol. 108 tal-proċess.

<sup>6</sup> Ara a fol. 340 sa 353 tal-proċess.

1. **L-Ispettur Johann J. Fenech** jgħid illi ftit tax-xhur qabel kien irċieva informazzjoni dwar traffikar tad-droga f'*bar* ġewwa l-Gżira. Minn stħarriġ illi sar irriżulta illi dan kien it-*Tulip Bar*, li fih l-imputat kien jaħdem bħala *substitute*. Stante illi skont l-informazzjoni li kellu, it-traffikar kien jibda tard bil-lejl, fil-lejl ta' bejn id-9 u l-10 ta' Ġunju 2012, huwa baġħat pulizija mill-Iskwadra kontra d-Droga, sabiex jagħmlu osservazzjoni kemm tal-lok, kif ukoll tal-imputat innifsu. L-imsemmija Uffiċjali tal-Pulizija raw lill-imputat diehel fil-*bar* għall-ħabta tas-siegħa ta' filgħodu, u għalhekk, fuq skorta ta' mandat ta' tfittxija u arrest, daħlu ġewwa sabiex jagħmlu tfittxijiet. Skont ix-xhud, l-ewwel daħal fil-*bar* PS 579, li identifika ruħu mal-imputat bħala s-surgent, f'liema waqt l-imputat beda jissara miegħu u prova jaħrab. Hin minnhom l-imputat prova jdaħħal idu fil-but, iżda ġie miżmum u fil-fatt ġie mwaqqaf ftit 'il barra mill-bank tal-*bar*, quddiem *juke box*, hdejn mejda tal-*isnooker*. L-imputat baqa' jissara mal-pulizija, sakemm finalment ġie miżmum, imwaqqaf u mmanettjat. Mal-art, fil-post fejn ġie mwaqqaf l-imputat, instabet borża tal-plastik li fiha kien hemm xi pakketti bi trab abjad suspettat droga.<sup>7</sup> Skont ix-xhud, fil-post fejn ġie mwaqqaf l-imputat, ma kienx hemm persuni oħrajn. Lanqas hdejn il-*juke box* ma kien hemm hadd, għaliex il-persuni kollha li kien hemm fil-*bar*, kienu qegħdin jixorbu n-naħa l-oħra tal-bank tal-istess *bar*.

Ix-xhud ikompli jgħid illi wara l-*bar* kien hemm hu l-imputat li dak il-ħin kien qed jgħinu. Proprjament il-*bar* kien tan-nannu, ċertu Emanuel Ellul, iżda meta kien isir il-ħin kien imur l-imputat u jieħu ħsieb hu. Saret tfittxija kemm fil-*bar*, kif ukoll fuq il-persuna tal-imputat. Minn tfittxija fuq il-persuna tal-imputat, instabet is-somma ta' mija, ħamsa u għoxrin ewro (€125) fi flus kontanti, *mobile phone* tal-marka Nokia<sup>8</sup> u żewġ *top-up cards*.<sup>9</sup> Minn tfittxija li saret fil-*bar*, instabu *mobile phone* tal-marka Samsung<sup>10</sup>, xi kotba, sikkina u tlett *mobile phones* oħra tal-marka Nokia<sup>11</sup>, kif ukoll *notebook* b'xi ċifri u *starter pack* tal-Vodafone bin-numru 9966 7225.<sup>12</sup> Saret ukoll tfittxija fil-vettura tal-marka Toyota Vitz bin-numru ta' regjistrazzjoni HBF 127, liema vettura kienet intużat mill-imputat ftit tal-ħin qabel ġie mwaqqaf, fejn instabet *flick knife*.<sup>13</sup> Saret ukoll tfittxija fil-

---

<sup>7</sup> Dawn ġew esebiti mix-xhud u mmarkati bħala Dok. JF 2. **PS 579 Antoine Micallef** għaraf dawn il-boroż bħala dawk li nstabu mal-art ftit wara li waqqfu lill-imputat.

<sup>8</sup> Dan ġie esebit bħala Dok. JF 4. **PS 579 Antoine Micallef** għaraf dan il-*mobile phone* bħala dak misjub fuq il-persuna tal-imputat.

<sup>9</sup> Il-flus u ż-żewġ *top-up cards* ġew esebiti mix-xhud bħala Dok. JF 3.

<sup>10</sup> Dan ġie esebit bħala Dok. JF 5. Ix-xhud **PS 579 Antoine Micallef** jgħid illi dan il-*mobile phone* instab fil-kċina.

<sup>11</sup> Dawn ġew esebiti komplessivament bħala Dok. JF 6. Skont **PS 579 Antoine Micallef**, dawn ġew elevati minn wara l-bank tal-*bar* minn PC 760.

<sup>12</sup> Dawn ġew esebiti komplessivament bħala Dok. JF 12.

<sup>13</sup> Din ġiet esebita bħala Dok. JF 7. **PS 579 Antoine Micallef** għaraf dan il-mus bħala dak elevat mill-vettura ġewwa Triq Testaferrata.

vettura tal-marka Hyundai Accent bin-numru ta' registrazzjoni JBQ 754, liema vettura kienet ipparkjata quddiem ir-residenza tal-imputat u hemm instab *pouch* iswed li fih kien hemm imqass u lazz.<sup>14</sup> F'din il-vettura nstab ukoll *flick knife*<sup>15</sup>. Fl-istess vettura nstab ukoll mizien li fuqu kien hemm traċċi ta' trab abjad.<sup>16</sup> Malli ntebaħ bil-mizien, l-imputat qabdu u ħarab jgri bih. Huwa ġie mwaqqaf ftit metri 'l bogħod, iżda l-mizien ma kienx għadu għandu. Skont ix-xhud, irriżulta illi l-imputat kien remih ftit iktar 'l bogħod. Ix-xhud esebixxa wkoll iċ-ċwieviet taż-żewġ vetturi.<sup>17</sup>

L-imputat ġie arrestat u ttieħed fil-Kwartieri Ġenerali tal-Pulizija, fejn irrilaxxa stqarrija fl-10 ta' Ġunju 2012, wara li ngħata s-solita twissija skont il-liġi u wara li rrifjuta li jottjeni parir legali qabel l-interrogatorju tiegħu.<sup>18</sup>

**In kontro-eżami** l-Ispettur Fenech ikkonferma illi l-pulizija li marru fuq il-post kienu lkoll lebsin pajzana.<sup>19</sup>

Fis-seduta tal-20 ta' Marzu 2013, xehed mill-ġdid **l-Ispettur Johann J. Fenech**, li esebixxa sett ta' tmien ritratti bil-kulur li juru l-*bar* in kwistjoni, liema ritratti, skont ix-xhud, ittieħdu minn PS 1086 biċ-ċellulari tiegħu.<sup>20</sup>

- PS 579 Antoine Micallef** xehed illi fl-10 ta' Ġunju 2012 għall-ħabta tas-siegħa ta' filgħodu (1:00am), flimkien ma' membri oħra mit-Taqsima ta' Kontra d-Droga, marru għewwa Tulip *Bar*, f'Testaferrata Street, il-Gżira. Fuq skorta ta' mandat ta' tfittxija u arrest fil-konfront tal-imputat u fuq il-*bar* imsemmi, hu flimkien ma' PC 10 u pulizija oħrajn marru fuq l-imputat. Ix-xhud identifika ruħu mal-imputat bħala pulizija u wrieh l-*ID Card* u qallu wkoll illi kellhom mandat ta' tfittxija. Jgħid illi hekk kif kien ser jibda tfittxija fuq il-persuna tal-imputat, l-istess imputat ipprova jdaħħal idu l-leminija fil-but, iżda x-xhud ħatafhielu. Jgħid ukoll illi l-imputat ipprova jaħrab u kaxkar miegħu lill-pulizija għal tul ta' bejn tlieta u erba' metri, sakemm ġie mwaqqaf hdejn il-*billiard table*. Hemm komplew jissaraw miegħu għal xi tliet minuti, u wara li mmanettjawh, mill-art

---

<sup>14</sup> Dawn ġew esebiti u mmarkati komplessivament bħala Dok. JF 8. Ix-xhud **PS 579 Antoine Micallef** għaraf dan l-esebit bħala l-*pouch* iswed elevat mill-vettura, li fih kien hemm imqass. Jgħid ukoll illi kien hemm ċinga li kienet parti mill-borża sewda li fiha kien jinsab il-mizien imsemmi fix-xhieda tiegħu, liema ċinga huwa jiddeskriviha bħala li kien qisha lazz iswed.

<sup>15</sup> Din ġiet esebita bħala Dok. JF 9. **PS 579 Antoine Micallef** għaraf dan bħala l-mus li nstab fil-vettura JBQ 754.

<sup>16</sup> Dan ġie esebit bħala Dok. JF 10. **PS 579 Antoine Micallef** għaraf dan il-mizien bħala dak li nstab fil-vettura Accent, JBQ 754, liema mizien l-imputat ħarab bih.

<sup>17</sup> Esebiti bħala Dok. JF 11. Dwar dawn **PS 579 Antoine Micallef** jgħid illi dawn kienu iċ-ċwieviet taż-żewġ vetturi, liema ċwieviet ġew elevati minn fuq l-imputat.

<sup>18</sup> L-istqarrija tinsab esebita a fol. 42 sa 44 tal-proċess.

<sup>19</sup> Ara din ix-xhieda a fol. 34 sa 40 tal-proċess.

<sup>20</sup> Ara din ix-xhieda a fol. 179 u 180 tal-proċess u r-ritratti a fol. 181 sa 188 tal-proċess.

elevaw borża, li fiha kien hemm wiehed u għoxrin qartas bi trab abjad. L-imputat gie nformat bid-drittijiet tiegħu, illi ma kienx obligat jirrispondi u dak li jgħid seta' jintuża bħala prova, kif ukoll illi kellu d-dritt illi jottjeni parir legali.

Ix-xhud jgħid illi kompliet it-tfittxija fuq il-persuna tal-imputat, minn fejn huwa eleva *mobile phone* tal-marka Nokia, is-somma ta' mija, ħamsa u għoxrin ewro (€125) fi flus kontanti li nstabu mgħaffġin fil-but, kif ukoll mazz ċwieviet. It-tfittxija kompliet fil-kċina tal-*bar* minn fejn gie elevat *mobile phone* tad-ditta Samsung. Mill-*bar* ġew elevati tlett *mobile phones* oħra, mus u kotba b'xi ċifri. Saret ukoll tfittxija fil-vettura bin-numru ta' reġistrazzjoni HBF 127, li kienet ipparkjata ftit 'il fuq mill-ħanut, milliema vettura gie elevat mus. Saret ukoll tfittxija fil-vettura tal-marka Hyundai Accent bin-numru ta' reġistrazzjoni JBQ 754, li kienet ipparkjata San Ġwann t'Għuxa, f'Bormla u fiha nstab mus u *pouch* iswed, li fih kien hemm imqass. Ix-xhud jgħid illi hekk kif mar jeleva borża sewda li kienet fil-bieba tal-vettura, l-imputat ħatafhielu minn idu u telaq jġgri. Huwa gie mwaqqaf metri 'l bogħod minn membri oħra tal-Iskwadru kontra d-Droga u rriżulta li fil-borża kien hemm miżien elettroniku. Skont ix-xhud il-miżien "*kellu qisu tikka bajda*".<sup>21</sup>

PS 579 spjega illi waqt li kienet għaddejja t-tfittxija fil-*bar*, l-imputat ikkalma, tant illi neħhewlu l-manetti, anke għaliex bdew iweggġgħuh. Imbagħad saret tfittxija fil-Birgu fejn l-imputat kien qed jaġixxi b'mod normali, iżda hekk kif ħarġu mid-dar taz-ziju, l-istess imputat gie nformat li kienet qegħda ssir tfittxija għall-vettura tal-għamla Hyundai Accent beda jzomm sidru u jgħid illi ma setax jieħu nifs, tant li kellu jittiehed iċ-Ċentru tas-Saħħa, fejn gie ċċertifikat mit-tabib illi kien qiegħed isofri minn attakk ta' paniku. Waqt li kien fiċ-Ċentru tas-Saħħa, ix-xhud informa lill-imputat illi l-karozza kienet instabet u li kienet ser issir tfittxija fiha.

Mistoqsi jispjega l-*layout* tal-*bar* in kwistjoni u fejn instabu l-pakketti fl-art, ix-xhud spjega dan billi għamel skizz li gie esebit fl-atti proċesswali u li fuqu huwa mmarka l-postijiet rispettivi fejn twaqqaf l-ewwel darba l-imputat hdejn il-*bar*, fejn twaqqaf meta gie mmanettjat u fejn instabu l-pakketti bis-sustanza suspettata droga.<sup>22</sup> Jgħid ukoll illi x'hin huma daħlu fil-*bar*, l-imputat kien mal-bank tal-*bar*, fejn kien hemm nies oħrajn ukoll. Jgħid in oltre illi "*Fejn gie mwaqqaf bil-manetti ma kienx hemm nies*".<sup>23</sup>

---

<sup>21</sup> Ara a fol. 46 tal-proċess.

<sup>22</sup> Ara a fol. 52 tal-proċess.

<sup>23</sup> Ara a fol. 49 tal-proċess.

**In kontro-eżami**, PS 579 Antoine Micallef xehed illi meta daħlu fil-*bar* il-pulizija kienu lebsin pajżana. Dak il-ħin fil-*bar* kien hemm madwar għaxar persuni, apparti l-imputat li kien barra l-bank tal-*bar*, fil-waqt li hu l-imputat kien wara l-bank tal-*bar*.

**In ri-eżami** huwa xehed illi hekk kif daħal fil-*bar*, huwa minnufih identifika ruħu mal-imputat u qallu li kienu ser ifittxu.

**Fir-replika**, ix-xhud wieġeb illi fil-*bar* kien hemm xi oġġetti li kienu tan-nannu tal-imputat li f'xi ħin mar fil-*bar*. Dak li kien tan-nannu tal-imputat, inkluz xi flus, tħalla fil-*bar* u ma ġiex elevat.<sup>24</sup>

- PC 10 Trevor Cassar Mallia** xehed illi fuq skorta ta' mandat ta' tfittxija u arrest fuq *Tulip Bar* u fil-konfront tal-imputat, fl-10 ta' Ġunju 2012 għall-ħabta tas-siegħa ta' filgħodu (1:00am), Uffiċjali mit-Taqsima ta' Kontra d-Droga, marru ġewwa *Tulip Bar*, f'Testaferata Street, il-Gżira. Ix-xhud jgħid illi PS 579 Antoine Micallef baqa' diehel fuq l-imputat, li kien mal-*bar* u identifika ruħu miegħu, informah li kienu pulizija u anke wrieh l-*ID card* tal-pulizija. Dak il-ħin l-imputat niżżel idu l-lemnija, sabiex jipprova jmiss il-but. PS 579 mar biex jaqbadlu jdejh, iżda dak il-ħin l-imputat ta s-salt, imbuttahom u telaq jgri lejn il-bieb ta' barra. Jgħid illi huma baqgħu jzommuh u jissaraw miegħu. Jgħid ukoll illi x'ħin ġew hdejn il-*billiard table*, l-imputat ikkalma u mmanettjawn. Dak il-ħin xi hadd mill-Uffiċjali tal-pulizija preżenti xegħel it-*torch* u mal-art, bejn il-*juke box* u l-*billiard table*, fejn kienu qegħdin mal-imputat, kien hemm borża li go fiha kien hemm aktar boroż. Spjega illi t-*torch* inxtgħelet għaliex bejn il-*juke box* u l-*billiard table* kien hemm id-dlam u għalhekk ma setgħux jaraw sewwa. Dak il-ħin, l-imputat ingħata d-drittijiet tiegħu u saret tfittxija fuq il-persuna tiegħu, fejn instabu xi ċwieviet - waħda minnhom kienet ta' vettura u tnejn oħra kienu qishom ċwieviet ta' xi residenza.

Ix-xhud jgħid ukoll illi PC 760 kompla bit-tfittxija wara l-*bar* minn fejn eleva xi kotba u xi *mobile*. Saret ukoll tfittxija ġewwa vettura Toyota ta' lewn aħmar li kienet ippakjata barra, mil-liema vettura PS 1086 eleva mus. Spjega illi sussegwentement, marru jfittxu vettura stante li kellhom ċavetta, li kienu jafu li kienet ta' vettura Hyundai. Għalhekk marru fl-indirizz tar-residenza tal-imputat u hemmhekk sabu Hyundai Accent hamra. Ix-xhud jgħid illi dak il-ħin l-imputat kien iċ-Ċentru tas-Saħħa u għalhekk qagħdu jistennewh San Ġwann t'Għuxa, Bormla sakemm wasal. PS 579 wettaq tfittxija fil-vettura, fil-presenza tal-istess imputat, meta f'ħin minnhom ix-xhud ra lill-imputat jgri. Dak il-ħin PS 579 avża lix-xhud illi kien għadu

---

<sup>24</sup> A fol. 45 sa 51 tal-proċess.

kemm eleva *pouch* tan-nuċċali iswed, u li l-imputat kien hatafulu u telaq jgħri. Jgħid ukoll illi l-imputat ġie mwaqqaf xi żewġ kantunieri 'l bogħod. Dak il-ħin, fuqu ma nstab xejn, iżda ftit 'il fuq, sabu *pouch* li kien fih miżien. L-imputat ġie arrestat.

Ix-xhud jgħid ukoll illi waqt li kienu għadhom ġewwa t-*Tulip Bar*, huwa ġarrab xi grif f'idu u lewa wkoll subgħajh. Dwar dan ipprezenta ċertifikat mediku maħruġ mit-tabib Dr Robert Patiniott miċ-Ċentru tas-Saħħa tal-Furjana, li ċċertifika illi x-xhud ġarrab xi grif u kellu subgħajh il-kbir tal-id xellugija minfuħ, iżda ma kienx hemm tbengil. Dawn il-ġrieħi ġew klassifikati bħala "*Not greivous*".<sup>25</sup>

**In kontro-eżami PC 10 Trevor Cassar Mallia** ikkonferma illi wara l-*bar* instabu kemm *mobile phones*, kif ukoll kotba.<sup>26</sup>

4. **Oriana Deguara**, Deputat Registratur, esebiet vera kopja ta' proċess verbal bin-numru 715/2009 dwar stqarrija ġuramentata ta' **Joanne Ellul Sullivan** nhar is-27 ta' Lulju 2009.<sup>27</sup>

Mill-istess **proċess verbal** jirriżulta illi nhar it-18 ta' Lulju 2009, Joanne Ellul Sullivan irrilaxxjat stqarrija lill-Pulizija Eżekuttiva, liema stqarrija sussegwentement nhar is-27 ta' Lulju 2009, hija kkonfermatha fl-intier tagħha bil-ġurament quddiem il-Maġistrat Dr. Silvio Meli ai termini tal-Artikolu 24(12) u (13) tal-Kap. 101 tal-Liġijiet ta' Malta. Fl-istess stqarrija, wara li ngħatat is-solita twissija skont il-liġi, Joanne Ellul Sullivan qalet illi madwar sentejn qabel, hija bdiet tpejjep il-*cannabis* u madwar ħames xhur qabel, bdiet tuża l-kokaina wkoll. Dwar il-*cannabis*, hija tgħid li tixtriha minn Bormla, minn *Stevens Bar*. Taf li jgħidulu l-*'Baginu'* u huwa l-*barman* tal-ħanut, li għandu madwar 29 sena. Jaqdiha minn wara l-*bar* wara li ċċempillu. Huwa jidhol fil-kċina u jgħib dak li tkun talbitu. Tgħid illi hija ċċempillu fuq in-numru 9985 2073. Ikkonfermat illi l-blokka li nstabet fil-pussess tagħha kienet raża tal-*cannabis*, fil-waqt illi t-trab abjad kien kokaina.<sup>28</sup>

5. **PC 760 Christopher Saliba** xehed illi fl-10 ta' Ġunju 2012 għall-ħabta tas-siegħa u nofs ta' filgħodu (1:30am), ġie esegwit mandat ta' tfittxija ġewwa *Tulip Bar* fi Triq Testaferrata, l-Gżira. Jgħid illi kif dahlu fil-*bar*, hu baqa' diehel dritt wara l-*bar* fejn kien hemm Sven Refalo, hu l-imputat, illi dak il-ħin ġie arrestat u mgharraf bid-drittijiet tiegħu. Dak il-ħin, kien

<sup>25</sup> Ara dan iċ-ċertifikat esebiet a fol. 57 tal-proċess.

<sup>26</sup> A fol. 53 sa 56 tal-proċess.

<sup>27</sup> A fol. 74 sa 87 tal-proċess.

<sup>28</sup> Ara a fol. 82 u a fol. 84 sa 86 tal-proċess.



hemm biss Sven Refalo wara l-*bar*. Ix-xhud jgħid illi sakemm daħlu membri oħra mill-Iskwadra, inqalghet kommissjoni bejn l-imputat u l-istess Uffiċjali tal-Pulizija. Eventwalment, waqt it-tfittxija fil-presenza ta' Sven Refalo, *mill-bar* huwa eleva tliet *mobile phones*, u żewġ *notebooks* b'xi numri fuqhom. Sussegwentement, fit-3.00 a.m. għamlu tfittxija ġewwa Flat 9, Block 8, Triq il-Palazz l-Antik tal-Gvernatur ġewwa l-Birgu, fejn l-imputat qalilhom li kien jgħix flimkien maz-ziju tiegħu, iżda t-tfittxija rriżultat fin-negattiv. Ftit tal-ħin wara, l-imputat beda jgħidilhom li kellu xi uġiegh f'sidru u ttiehed ġewwa ċ-Ċentru tas-Saħħa ta' Raħal Ġdid, fejn wara li sarulu xi testijiet, ġie ċertifikat li kien tajjeb u setgħu jkomplu bit-tfittxijiet. Għall-ħabta tat-3.30 a.m., saret tfittxija ġewwa l-vettura Hyundai Accent hamra, li kienet ipparkjata San Ġwann t'Għuxa, Bormla. Ix-xhud jgħid illi hekk kif PS 579 kien ser jibda t-tfittxija fil-bieba tan-naħa tax-xufier tal-vettura, l-imputat ħataf xi haġa mis-*side compartment* fil-bieba tax-xufier u telaq jġgri. Huwa ġie mwaqqaf diversi metri 'l bogħod minn PS 891 u WPC 23 u minn hemm reġa' ttiehed hdejn il-vettura sabiex tkompli t-tfittxija. Saret ukoll tfittxija fir-residenza fejn kien hemm preżenti omm u missier l-imputat, iżda x-xhud baqa' barra.

Dwar il-kommissjoni li huwa jsemmi fix-xhieda tiegħu, ix-xhud jgħid illi kien hemm nies oħra qed jixorbu mal-*bar* u illi dak il-ħin huma qalulhom sabiex joħorġu biex jagħmlu t-tfittxija. Jiftakar li kien hemm PC 10, PS 579, WPC 23 u WPC 127 jissaraw mal-imputat sabiex jarrestawh. Huwa jispjega illi kif tidhol fil-*bar* hemm *billiard table* u fuq in-naħa tax-xellug tagħha hemm *juke box*, imbagħad jibda l-*bar*. Il-kommissjoni nqalghet man-naħa tal-*juke box*.

**In kontro-eżami** PC 760 jgħid illi wara l-*bar* kien hemm Sven Refalo. PS 760 Christopher Saliba ra lil Sven Refalo u baqa' diehel dritt għalih mingħajr ma ta każ ta' min kien hemm fil-*bar*. L-imputat ma kienx wara l-*bar* u x'ħin ħares waqt li inqalghet il-kommissjoni, huwa rah jissara mal-pulizija. Mistoqsi għaliex dehrlu li kellu jzomm lil Sven Refalo, huwa spjega li l-mandat kien fuq il-*bar*, u riedu jagħmlu tfittxija fil-*bar*.<sup>29</sup>

6. **WPC 23 Geraldine Buttigieg** xehdet illi fuq skorta ta' mandat fuq *Tulip Bar* ġewwa Triq Testaferrata, Gżira, fl-10 ta' Ġunju 2012, għall-ħabta tas-sieġha ta' filgħodu (1:00am), saret tfittxija ġewwa l-imsemmi *bar*, fejn kien hemm l-imputat odjern. Hija tgħid illi hekk kif il-pulizija marru fuqu u identifikaw ruħhom bħala tali, l-imputat daħħal idu fil-but ta' wara tal-qalziet u meta ġie mwaqqaf, huwa pprova jaħrab. Waqqfuh hdejn il-*juke box* u mmanettjawh u mal-art raw borża mdaqqa, li meta ġiet elevata deħru

---

<sup>29</sup> A fol. 88 sa 93 tal-proċess.

fiha ħafna pakketti żgħar bit-trab abjad. Saret tfittxija fuq il-persuna tal-imputat u nstabet is-somma ta' mija, ħamsa u għoxrin ewro (€125) fi flus kontanti u ċavetta ta' karozza. Kompliet it-tfittxija fil-*bar* u hemmhekk ma nstab xejn aktar, iżda meta lestew, marru sabiex jagħmlu tfittxija fir-residenza taz-ziju tal-imputat ġewwa Flat 9, Block 8, Triq il-Palazz l-Antik tal-Gvernatur, Birgu, fejn kien jgħix l-imputat, liema tfittxija rriżultat fin-negattiv. Waqt li kien fil-karozza, l-imputat beda jilmenta minn uġiġħ f'sidru u għalhekk ittiehed ġewwa ċ-Ċentru tas-Saħħa, fejn wara li ġie nvistat mit-tabiba, ġie ċertifikat illi ma kellux bżonn iktar kura. Miċ-Ċentru tas-Saħħa baqgħu sejr in sabiex issir tfittxija f'karozza tal-għamla Hyundai Accent bin-numru ta' registrazzjoni JBQ 754 li kienet ipparkjata San Ġwann t'Għuxa. Iċ-ċavetta li nstabet fuq il-persuna tal-imputat qablet ma' din il-vettura. PS 579 għamel tfittxija fil-vettura, minn fejn eleva borża tad-drapp sewda. Dak il-ħin l-imputat qabadha minn id is-surgent u telaq jigri, sakemm ġie mwaqqaf fi triq 'il bogħod. Ix-xhud u PS 891 bdew tfittxja fit-triq, taħt il-karozzi u fil-parapetti tad-djar, fejn f'parapett minnhom instabet din il-borża, li kien fiha miżien elettroniku.

Mistoqsija ulterjorment dwar dan, hija tgħid illi l-borża kienet eżatt ma' ġenb il-*juke box* u lill-imputat huma waqqfuh "*Ezatti hemm hekk*".<sup>30</sup> Kien hemm "*zewg passi l-iktar*"<sup>31</sup> bejn l-imputat u l-borża. Mistoqsija jekk x'ħin l-imputat daħħal idejha fil-but, ratux joħroġ xi ħaġa, hija wieġbet fin-negattiv u qalet li dak il-ħin waqqfuh mill-ewwel. Il-kommissjoni nqalgħet għax prova jahrab.

**In kontro-eżami** ix-xhud tgħid illi l-*bar* kien miftuħ u kien hemm in-nies fih. Wara l-*bar* kien hemm hu l-imputat, li ġie arrestat ukoll. Meta daħlu l-pulizija, l-imputat kien bilqiegħda mal-*bar*, u marru direttament fuqu. Kien meta rreżista l-arrest li huwa twaqqaf hdejn il-*juke box*. Il-borża in kwistjoni nstabet mal-art hdejn il-*juke box*. Tgħid illi ma jidhrilhiex li kien hemm xi ħadd hdejn il-*juke box*. Lanqas ma rat lil xi ħadd ipogġi l-borża mal-art, kif lanqas ma rat lil ħadd jarmi dik il-borża hemmhekk.

**In ri-eżami** ix-xhud ikkonfermat illi mal-wasla tal-pulizija l-imputat kien mal-*bar*, imbagħad irreżista l-arrest u twaqqaf hdejn il-*juke box* li tinsab hdejn il-bieb ta' barra.<sup>32</sup>

7. **WPC 127 Carmen Gauci** tgħid illi fl-10 ta' Ġunju 2012, għall-ħabta tas-siegħa ta' filgħodu (1:00am) saret tfittxija ġewwa Tulip *Bar* f'Testaferrara Street, il-Gżira. PS 579 u PC 10 marru direttament fuq l-imputat u PS 579

---

<sup>30</sup> A fol. 96 tal-proċess.

<sup>31</sup> A fol. 96 tal-proċess.

<sup>32</sup> Fol. 94 sa 100 tal-proċess.

urieh l-*ID card* tal-pulizija. Dak il-ħin, hekk kif ra din l-*ID card*, l-imputat prova jaħrab u ġie mwaqqaf ħdejn il-*juke box*. Meta l-pulizija daħlu fil-*bar*, l-imputat kien qiegħed mal-*bar* fuq in-naħa ta' quddiem, fejn ikun hemm in-nies, fil-waqt illi hu l-imputat kien qiegħed iservi lin-nies wara l-*bar*. Minn tfittxija li saret fuq il-persuna tal-imputat ġew elevati *mobile phone*, xi flus, u ċavetta ta' karozza, li wara rriżulta kienet vettura tal-ġhamla Hyundai Accent ta' lewn aħmar JBQ 754, li kienet ipparkjata San Ġwann t'Għuxa f'Bormla, quddiem id-dar ta' residenza tal-ġenituri tal-imputat.

Hekk kif PS 579 kien qiegħed jagħmel tfittxija fil-vettura, l-imputat ħarab jiġri, ġrew warajh u ġie mwaqqaf ftit 'il bogħod mill-mina ta' Bormla. Billi hi kienet tinsab fuq in-naħa l-oħra tal-vettura, ma setgħetx tara x'kien qiegħed jiġri. Ftit tal-ħin wara WPC 23 qaltihom li kienet sabet miżien go parapett.

Ix-xhud tgħid illi hija kienet waħda minn dawk li ppruvaw iżommu lill-imputat milli jaħrab. Tgħid illi mal-art ħdejn il-*juke box* kien hemm borża bi trab abjad. Tikkonferma li l-borża nstabet fl-art fejn tidher.

**In kontro-eżami** x-xhud tgħid illi hi fl-ebda waqt ma rat lill-imputat jarmi l-borża mal-art u illi l-imputat ġie arrestat ħdejn il-*juke box*. Tgħid illi l-borża nstabet fl-istess ċirkonferenza fejn ġie mwaqqaf l-imputat u li ma kienx hemm metri ta' distanza bejnu u bejn il-borża.<sup>33</sup>

8. **Dr. Martin Bajada** maħtur minn din il-Qorti kif diversament presjeduta sabiex janalizza u joħroġ l-informazzjoni kollha miċ-ċellulari esebiti mill-Uffiċjal Prosekutur fis-seduta tat-22 ta' Ġunju 2012 – ossia għalhekk Dok. JF 4, Dok. JF 5 u tliet *mobile phones* formanti parti minn Dok. JF 6<sup>34</sup> - esebixxa r-relazzjoni tiegħu<sup>35</sup>, mil-liema jirriżulta illi huwa analizza biss tliet *mobile phones* formanti parti minn Dok. JF 6 ossia ċellulari Nokia mudell N96 u *SIM card* tas-soċjeta` Melita, ċellulari Nokia mudell 1208 u *SIM card* tas-soċjeta` Vodafone Malta Ltd u ċellulari Nokia mudell 1202, mingħajr *SIM card*.
9. Mir-relazzjoni esebita mill-espert maħtur minn din il-Qorti kif diversament preseduta, **ix-Xjenzat Godwin Sammut** u dan sabiex janalizza l-allegata

---

<sup>33</sup> A fol. 101 sa 105 tal-proċess.

<sup>34</sup> Jidher li fil-verbal tat-22 ta' Ġunju 2012, Dok. JF 6 ġie indikat bħala li jikkontjeni żewġ *mobile phones*, fil-waqt illi dakinhar, l-Ispettur Johann J. Fenech xehed illi nstabu tliet *mobile phones* tal-marka Nokia, li flimkien ma' xi kotba li nstabu wara l-*bar* u sikkina, huwa esebihom bħala Dok. JF 6. Dwar din in-nomina ara l-verbal tat-22 ta' Ġunju 2012, a fol. 31 u 32 tal-proċess.

<sup>35</sup> Din tinsab esebita a fol. 111 sa 139 tal-proċess.

droga li nstabet fil-*bar* u l-mizien għal xi traċċi<sup>36</sup> - ossia għalhekk Dok. JF 2 u Dok. JF 10 esebiti mill-Uffiċjal Prosekutur fis-seduta tat-22 ta' Ġunju 2012 - jirriżulta illi huwa ngħata *envelope* ta' lewn kannella immarkat S/B/362/2012 li fih kien hemm diversi *envelopes*.

Fl-*envelope* immarkat **Dok JF2 Droga** kien hemm:

- i. Borża tal-plastik trasparenti li fiha kien hemm karta bil-kliem Data 10/06/12 Ħin 1am Elevat/i minn ħdejn saqajh fil-preżenza ta' Ryan Refalo minn PS579, WPC23, WPC127; u
- ii. 21 qartas tal-plastik trasparenti li kien fihom trab ta' lewn abjad.

Dawn ingħataw il-Kodiċi tal-Laboratorju 286\_12\_01.

Fl-*envelope* immarkat **Dok JF10 Mizien** kien hemm:

- i. Borża tal-plastik trasparenti li fiha kien hemm karta bil-kliem Data 10/06/12 Ħin 5am Elevat/i minn vettura accent fil-bieba tax-xufier JBQ 754 fil-preżenza ta' Ryan Refalo minn PS579, PS891; u
- ii. *Pouch* iswed li fih mizien żgħir ta' lewn iswed.

Dawn ingħataw il-Kodiċi tal-Laboratorju 286\_12\_02.

Dwar dawn id-dokumenti, l-espert ikkonkluda hekk:

- a) Illi fl-estratti meħuda mit-trab ta' lewn abjad li hemm fid-dokument 286\_12\_01, instabet is-sustanza Kokaina. Il-piż total tat-trab kien ta' 3.83 grammi u l-purita` kienet ta' ċirka 30%. Din is-sustanza hija kkontrollata bil-liġi taħt l-Ewwel Skeda Taqsima I tal-Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta.
- b) Illu fuq *swab* meħuda minn fuq il-mizien li hemm fid-dokument 286\_12\_02 instabet is-sustanza Kokaina.<sup>37</sup>

10. **PS 1086 Johann Micallef** xehed illi l-pulizija kienet irċeviet informazzjoni illi l-imputat kien qiegħed jittraffika d-droga minn *Tulip Bar* fil-Gżira. Għalhekk fil-lejl ta' bejn id-9 u l-10 ta' Ġunju 2012, għall-ħabta tan-12.30 a.m., hu u membri oħra mill-Iskwadra kontra d-Droga daħlu fit-*Tulip Bar*, fejn hu identifika lill-imputat, li dak il-ħin kien bil-qegħda

<sup>36</sup> Ara a fol. 31 tal-proċess.

<sup>37</sup> Ir-relazzjoni esebita bħala 'Dok. GS' tinsab a fol. 142 sa 162 tal-proċess.

quddiem il-*bar*. Kif waslu fuqu, kollegi tiegħu waqfu fuq l-imputat, fil-waqt li hu baqa' jdur fuq wara tal-*bar*. Huwa jgħid illi ra kommissjoni quddiem il-*bar* u lil PC 10, PS 579, WPC 127 u WPC 237<sup>38</sup> jippruvaw jikkontrollaw lill-imputat. Hareġ minn wara l-*bar* u mar biex jipprova jgħin lill-kollegi tiegħu. Skont ix-xhud, l-imputat ma bediex ixejjer idu biex jolqothom, iżda ma riedx iħallihom jzommulu jdejh. Huwa jgħid illi “*Minn fuq is-siggu imxejna għal fejn il-billiard, dorna mal-billiard. Ersaqna fejn juke box u ergajna lura mal-gejn tal-billiard. Hin minnhom waqaf, kif wasalna u ergajna lura mal-billiard, waqaf u halliena nzommulu idejh u nfittxulu gol-but. Ftit qabel bdejt nisma lil PS 579, beda jgħidilna li Ryan beda jipprova idahhal idejh fil-but. Hemm hekk mmanettjajnih u WPC 237 rrimarkatilna fejn il-juke box kien hemm borza suspettuza*”.<sup>39</sup> Ix-xhud jgħid illi fuq il-persuna tal-imputat instabu żewġ *mobile phones* u somma ta' €125 u kien hemm *mobile phone* ieħor wara l-*bar*. Stante li fil-but tal-imputat sabu çavetta li kienet tidher li kienet ta' vettura Hyundai Accent, flimkien ma' PC 10 u PC 1213, niżlu fl-inħawi ta' Bormla, staqsew l-Għassa dwar dan u saru jafu illi l-imputat seta' kellu xi Hyundai Accent quddiem ir-residenza ta' missieru u sabu din il-vettura JBQ 754. Wara li stennew lill-kollegi sabiex jieħdu lill-imputat fuq il-post, PS 579 fetaħ il-vettura biç-çavetta li nstabet fuq l-imputat u fiha sab *pouch* iswed. Ix-xhud imbagħad jispjega kif l-imputat ħatafulu minn idu u telaq jigrì, ġie mwaqqaf u nstabu l-*pouch* u l-mizien elettroniku li kien fih, fit-triq fejn kien ġera l-istess imputat. Jgħid illi huma ma rawx lill-imputata jarmih. Skont hu, l-imputat dar il-kantuniera u mbagħad sab il-*pouch* PS 891. Huwa kkonferma li r-ritratti ešebiti bħala Dok. JF 14 kien ħadhom hu bil-*mobile phone* tiegħu u juru l-*bar* in kwistjoni, fejn kien bil-qegħda l-imputat, il-*billiard* u l-*juke box*. Fuq l-ewwel ritratt immarka fejn instabet id-droga.<sup>40</sup>

11. **PC 1213 Carlos Axisa** jixhed illi huwa mar mal-kollegi tiegħu ġewwa t-*Tulip Bar* fil-Gżira fil-lejl ta' bejn id-9 u l-10 ta' Ġunju 2012, iżda x'ħin kienu deħlin fil-ħanut huwa ra persuna ħierġa mill-*bar* li kienet magħrufa mal-pulizija, u waqqafha mal-bieb sabiex jagħmel tfittxija, u għalhekk minkejja li jaf li kien hemm kommissjoni qawwija fil-ħanut, ma setax jara x'kien qed jigrì stante li kien barra. Kien prezenti waqt it-tfittxija fil-*bar*, iżda ma ħax sehem fiha, għalkemm jaf li nstabet çavetta ta' vettura Hyundai Accent fil-pussess tal-imputat. Ix-xhud imbagħad jispjega kif sabu din il-vettura ħamra quddiem ir-residenza ta' missier l-imputat, li saret tfittxija fiha u kif l-imputat telaq jigrì wara li ħataf *pouch* li kien għadu kif

<sup>38</sup> Ix-xhud wara jgħid li ma kienx çert dwar WPC 237.

<sup>39</sup> Ara a fol. 190 tal-proçess.

<sup>40</sup> Ara a fol. 189 sa 192 tal-proçess.

instab minn PS 579 fil-bieba tal-istess vettura, liema *pouch* wara rriżulta li kien fih miżien elettroniku.<sup>41</sup>

12. **Joseph Mallia** mahtur minn din il-Qorti kif diversament preseduta sabiex janalizza l-*plastic bag* ta' barra u l-qratas li fihom kien hemm l-allegata droga (u cioè` Dok. JF 2) u jeleva impronti diġitali minn fuqhom<sup>42</sup> u sussegwentement, jagħmel komparazzjoni bejn l-impronti diġitali tal-imputat (meħuda minnu lill-imputat fis-seduta tat-3 ta' Ottubru 2012, wara li ġie awtorizzat mill-Qorti sabiex jagħmel dan fl-istess seduta) u dawk meħuda minn fuq il-borża tal-plastik ta' barra u l-qratas li fihom kien hemm l-allegata droga<sup>43</sup>, esebixxa r-relazzjonijiet tiegħu fis-seduta tal-20 ta' Marzu 2013.<sup>44</sup>

Illi mill-ewwel relazzjoni jirriżulta illi l-espert eżamina l-kontenut tad-dokumenti JF 2, JF 3, JF 6, JF 7, JF 8, JF 9, JF 10, JF 11 u JF 12 għall-iżvilupp ta' mpronti diġitali li seta' kien hemm fuqhom u dan għall-fini ta' eżami komparattiv mal-impronti diġitali tal-istess imputat.

Illi miż-żewġ relazzjonijiet jirriżulta wkoll illi:

1. L-impronti li ġew żviluppatti fuq id-dokumenti JF 2, JF 3, JF 7, JF 8, JF 9, JF 10 u JF 11 u fuq uħud mill-oġġetti formanti parti minn Dok. JF 6 kienu żgħar, neqsin mill-punti karatteristiċi li jwasslu għall-komparazzjoni u identifikazzjoni, u għalhekk ma setax isir eżami komparattiv tagħhom. [sottolinear tal-Qorti]
2. Mill-oġġetti formanti parti minn Dok. JF 6, l-unika mpronta tajba għall-fini ta' komparazzjoni u identifikazzjoni ġiet żviluppata minn fuq karta bajda rettangolari li fuqha kien hemm kliem miktub b'linka ta' lewn blu u kien hemm imniżżlin l-ismijiet Nikita, Amanda, Alana, Dwardu, Stiv u diversi numri. Din l-impronta taqbel u hija identika mal-impronta tas-saba' tan-nofs tal-id il-leminija tal-imputat.
3. Minn fuq Dok. JF 12, li kien jiġbor fih *inter alia* diversi folji ta' karti ta' lewn abjad miżmum flimkien permezz ta' *electrical tape* ta' lewn isfar li tahtu kien hemm *transparent tape*, ġew żviluppatti ħames impronti diġitali. Komparazzjoni ta' dawn l-impronti mal-formola tal-

<sup>41</sup> Ara a fol. 193 sa 195 tal-proċess.

<sup>42</sup> Ara d-digriet tal-Qorti tat-22 ta' Ġunju 2012 (a fol. 32 tal-proċess).

<sup>43</sup> Ara d-digriet tal-Qorti tat-3 ta' Ottubru 2012 (a fol. 67 tal-proċess). Ara wkoll ix-xhieda tal-espert **Joseph Mallia** a fol. 70 u 71 tal-proċess.

<sup>44</sup> Ara l-ewwel relazzjoni a fol. 198 *et seq* tal-proċess u t-tieni relazzjoni a fol. 253 *et seq* tal-proċess.

impronti digitali u tal-marki tal-pali tal-idejn tal-imputat irrizultat fin-negattiv.

13. **PS 891 Oscar Baldacchino** xehed illi fil-lejl ta' bejn id-9 u l-10 ta' Ġunju 2012, għall-ħabta tas-siegħa ta' filgħodu (1:00am), marru għewwa *Tulip Bar* li jinsab f' Testaferrata Street, il-Gżira fejn kien hemm l-imputat li kien qiegħed vicin il-*billiard table*. Jgħid illi hekk kif infurmawh li kienu pulizija, huwa qabad jissielet magħhom, u ħin minnhom rema xi ħaġa mill-but li għiet f'it 'il bogħod minnu, eżattament ħdejn il-*juke box*. F'din il-borża kien hemm diversi boroż oħrajn, b'sustanza suspettata kokaina. Minn fuq il-persuna tal-imputat għew elevati xi flus kontanti u mazz ċwievet ta' vettura tal-marka Hyundai. Saret ukoll tfittxija għewwa vettura tal-marka Toyota Vitz, li kienet qed tigi wżata mill-imputat, liema tfittxija rrizultat fin-negattiv. Minn tfittxija li saret wara l-*bar* għew elevati xi *mobile phones* u *sim cards*. Sadanittant it-tfittxija kompliet għall-vettura tal-marka Hyundai. Huwa jispjega kif instabet din il-vettura bin-numru ta' regjistrazzjoni JBQ 754 fl-akkwati ta' San Ġwann t'Għuxa, Bormla, ipparkjata quddiem ir-residenza tal-ġenituri tal-imputat u kif waqt it-tfittxija li saret fil-vettura fil-presenza tal-imputat, instab *pouch* iswed li kien fih miżien elettroniku b'xi traċċi fuqu, li l-imputat ħafu minn id PS 579 u telaq jgħri bih, sakemm remieħ f'parapett ta' dar. Il-*pouch* instab f'it tal-ħin wara.

Jgħid ukoll illi waqt li kienu fil-*bar* kien hemm nies oħra preżenti, iżda fil-parti fejn kien hemm l-imputat, ma kien hemm ħadd iktar. Jgħid illi meta daħlu fil-*bar* l-imputat kien jinsab fuq in-naħa tax-xellug fejn il-*billiard table* u l-*juke box*. Jiddiskrivi din il-parti tal-fond bħala parti wiesa fejn l-imputat kien qiegħed waħdu. In-nies kienu aktar 'il għewwa mal-*bar*. B'referenza għar-ritratt a fol. 181 tal-proċess jgħid illi l-marka fuq ir-ritratt tindika l-post fejn instabet il-borża bis-sustanza u ċioe` ħdejn il-*juke box* fejn l-imputat kien jinsab waħdu. Jgħid illi l-imputat rema l-borża waqt illi kien qiegħed jissielet mal-pulizija biex ma jzommuhx. Hemmhekk ma kienx hemm nies, ħlief l-imputat u l-pulizija.<sup>45</sup>

14. **WPC 4 Anita Schembri** xehdet illi l-imputat la għandu armi registrati fuq ismu u lanqas liċenzja biex iżomm l-armi.<sup>46</sup>

15. **Stephen Cachia** in rappreżentanza tal-Awtorita` ta' Malta dwar it-Trasport, xehed illi minn riċerka li għamel fuq il-vettura bin-numru ta' regjistrazzjoni HBF 127, irrizulta illi din hija vettura tal-għamla Toyota Vitz ta' lewn aħmar, li hija registrata fuq David Refalo, detentur tal-karta

<sup>45</sup> A fol. 296 sa 300 tal-proċess.

<sup>46</sup> A fol. 305 u 306 tal-proċess.

tal-identita` bin-numru 253868(M) u ilha hekk registrata sa mill-4 ta' Settembru 2008.<sup>47</sup>

16. **Joanne Ellul Sullivan** xehdet illi lill-imputat ma tafux. Tgħid illi lura fis-sena 2009, l-Ispettur Jesmond Borg kien uriha ritratt, iżda qaltlu li ma kinitx taf lill-persuna fir-ritratt. Tgħid ukoll illi għalkemm hi kienet indikat lill-Ispettur Borg xi nies, l-imputat ma kienx wiehed minn dawk indikati minnha “*U wrieni xi ritratt u għidtlu li mhux hu. U l-istess bniedem fuq ir-ritratt għax għaraftu issa*”<sup>48</sup>, fil-waqt illi tgħid illi r-ritratt li kien uriha kien tal-imputat. Tgħid illi hija kienet indikat il-persuna li mingħandu kienet tixtri l-*cannabis*, iżda billi għadda hafna żmien tgħid illi ma tiftakarx x'kien jismu u lanqas il-laqam tiegħu. Kienet tixtri l-*cannabis* minn *bar* fin-naħa ta' isfel ta' Malta.<sup>49</sup>

### **Ikkunsidrat ukoll:**

Illi fl-ewwel lok, jehtieg illi l-Qorti tiddetermina l-valur probatorju li għandha tingħata l-istqarrija rilaxxjata mill-imputat nhar l-10 ta' Ġunju 2012, liema stqarrija giet rilaxxjata minnu lill-Pulizija Eżekuttiva wara li huwa ngħata s-solita twissija skont il-liġi, kif ukoll id-dritt li jottjeni parir legali qabel l-interrogatorju tiegħu, liema dritt huwa għażel li ma jeżerċitax.

Da parti tagħha, id-difiża talbet illi tiġi skartata l-istqarrija tal-imputat stante illi huwa ma ngħatax il-jedd li jkun assistit minn avukat waqt l-interrogatorju tiegħu.<sup>50</sup> Fil-fatt, fiż-żmien in kwistjoni, il-liġi Maltija ma kinitx tipprovdi lill-persuna arrestata b'dan id-dritt li daħal fis-seħħ fit-28 ta' Novembru 2016, permezz tal-Avviż Legali 401 tal-2016. Il-Prosekuzzjoni oġġezzjonat għal din it-talba, għaliex l-imputat ingħata d-dritt li jottjeni parir legali qabel irrilaxxja l-istqarrija tiegħu.

F'dan ir-rigward din il-Qorti tagħmel referenza għas-sentenza tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem tat-12 ta' Jannar 2016 fil-każ **Mario Borg v. Malta**, kif ukoll għas-sentenza tal-Qorti tal-Appell Kriminali fl-ismijiet **The Republic of Malta vs Chukwudi Onyeabor** tal-1 ta' Diċembru 2016, fejn hemmhekk il-Qorti għamlet referenza għal diversi sentenzi tal-Qorti Kostituzzjonali ossia **Carmel Saliba vs Avukat Generali** tas-16 ta' Mejju 2016, **Stephen Nana Owusu vs Avukat Generali** tat-30 ta' Mejju 2016, **Malcolm Said vs Avukat Generali et** tal-24 ta' Ġunju 2016 u **Aaron Cassar vs Avukat Generali et** tal-11 ta' Lulju 2016 u għaddiet sabiex tiddeċiedi illi “*the denial of the right to legal*

<sup>47</sup> A fol. 310 sa 311 u 'Dok SC' esebit a fol 312 sa 314 tal-proċess.

<sup>48</sup> Ara a fol. 331 tal-proċess.

<sup>49</sup> A fol. 329 sa 333 tal-proċess.

<sup>50</sup> Ara l-verbal tas-seduta tal-25 ta' Ġunju 2018, a fol. 339 tal-proċess.



*assistance at the pre-trial stage as a result of a systematic restriction applicable to all accused persons must today be held to be in violation of the conditions for the admissibility of an accused's statement."*

Il-Qorti tirreferi wkoll għas-sentenza mogħtija mill-Qorti Kostituzzjonali fil-5 ta' Ottubru 2018, fl-ismijiet **Christopher Bartolo vs Avukat Ġenerali et**, f'liema każ fl-istqarrijiet tiegħu, ir-rikorrenti minkejja li qabel irrilaxxa l-ewwel stqarrija, kien inġhata parir mingħand l-avukat tiegħu li f'dak l-istadju ma jgħid xejn lill-pulizija, huwa xorta waħda rrisponda għad-domandi waqt l-interrogatorju li sarlu, bir-riżultat li stqarr fatti li kienu inkriminanti għalih, in kwantu ammetta li kien jixtri d-droga kemm għall-użu personali tiegħu, kif ukoll sabiex ibiegh minnha lil terzi. Fis-sentenza tagħha, il-Qorti Kostituzzjonali qalet hekk dwar l-istqarrijiet rilaxxjati mill-istess rikorrenti mingħajr il-jedd ta' assistenza legali waqt l-interrogatorji tiegħu:

“36. Mill-premess jirrizulta manifest li l-istqarrijiet rilaxxjati mir-rikorrent ser ikollhom kif fil-fatt gja` kellhom quddiem il-Qorti Kriminali impatt fil-proceduri kriminali, mhux in kwantu għall-ammissjonijiet, izda in kwantu l-kontenut tagħhom kien ittiehed in konsiderazzjoni fil-quantum tal-piena imposta fuqu mill-Qorti Kriminali, u issa huwa car li anke l-Qorti tal-Appell Kriminali ser tiehu konsiderazzjoni tal-kontenut tal-istqarrijiet f'dan ir-rigward. Ghalhekk, għalkemm il-proceduri kriminali għadhom pendenti u għalhekk ma jistax f'dan l-istadju jigi determinat jekk kienx hemm lezjoni ta' smigh xieraq f'dawk il-proceduri, jekk l-istqarrijiet jithallew fil-process tal-proceduri kriminali, dawn wisq probabbilment ser isir uzu minnhom mill-Qorti tal-Appell Kriminali bi pregudizzju jew vantagg għall-akkuzat fil-kwantifikazzjoni tal-piena, kemm dik karcerarja kif ukoll għal dak li tirrigwarda l-multa li tista' tigi imposta.

37. Fid-dawl tal-premess it-tehid tal-istqarrijiet zgur li ser ikollhom impatt fuq l-eżitu tal-process kriminali u, ladarba dan isir, x'aktarx ser isir ksur tad-dritt tal-rikorrent għal smigh xieraq tenut kont tal-fatt li dawn gew rilaxxjati mir-rikorrent fl-assenza ta' avukat li jassistih. Ghalhekk huwa xieraq li, filwaqt li f'dan l-istadju ma jistax jinghad jekk kienx hemm lezjoni ta' dan id-dritt fundamentali tar-rikorrent peress li l-proceduri kriminali għadhom pendenti, dawn ma jithallewx jibqghu fl-inkartament tal-process kriminali.” [sottolinear tal-Qorti]

Allura minkejja illi r-rikorrenti f'dak il-każ, kien inġhata l-jedd li jikkonsulta ma' avukat qabel l-ewwel interrogatorju tiegħu u anke eżercita dan il-jedd, il-Qorti ordnat illi l-istqarrijiet tiegħu ma jithallewx fl-inkartament la darba kien ser ikollhom impatt fuq l-eżitu tal-process kriminali u dan stante illi ma ngħatax il-jedd għall-assistenza legali waqt l-interrogatorji tiegħu. Din kienet ukoll il-

konklużjoni tal-Qorti tal-Appell Kriminal fis-sentenza tagħha tal-20 ta' Novembru 2018, fl-ismijiet **II-Pulizija vs Claire Farrugia**, f'liema każ dik il-Qorti skartat bhala inammissibbli l-istqarrijiet tal-imputata, waħda minnhom ġuramentata, u dan għaliex għalkemm hija nġhatat id-dritt li tottjeni parir legali qabel l-istqarrijiet tagħha, madankollu hija ma nġhatatx id-dritt li tkun assistita minn avukat waqt l-interrogatorji li sarulha u dan stante li dan id-dritt ma kienx għadu viġenti fiż-żmien in kwistjoni. F'dan is-sens ukoll iddeċidiet l-istess Qorti fis-sentenza tagħha fl-ismijiet **II-Pulizija vs Emad Masoud** tas-16 ta' Mejju 2019 u fis-sentenza tagħha fl-ismijiet **II-Pulizija vs Sandro Spiteri** tat-18 ta' Ġunju 2019, f'liema każ, l-imputat kien irrilaxxja stqarrija kemm mingħajr il-jedd li jottjeni parir legali qabel l-interrogatorju tiegħu, kif ukoll mingħajr id-dritt li jkun assistit minn avukat waqt l-istess interrogatorju.

Fis-sentenza fl-ismijiet **II-Pulizija (Spettur Malcolm Bondin) vs Aldo Pistella** tal-14 ta' Dicembru 2018, f'liema każ l-appellat kien inġhata l-jedd li jottjeni parir legali qabel l-interrogatorju tiegħu u anke eżerċitah, iżda ma nġhatax il-jedd li jkun assistit minn avukat waqt dan l-interrogatorju, stante illi anke f'dak il-każ, fiż-żmien in kwistjoni, dan il-jedd ma kienx viġenti fil-liġi Maltija, il-Qorti Kostituzzjonali reġġhet irribadiet il-konklużjonijiet tagħha fis-sentenza preċedenti fl-ismijiet **Christopher Bartolo vs Avukat Ġenerali et:**

“14. Għalkemm, bhall-ewwel qorti, taqbel mal-appellanti illi f'dan l-istadju għadu ma seħħ l-ebda ksur tal-jedd għal smiġħ xieraq, madankollu, kif osservat fil-każ ta' Malcolm Said, il-qorti xorta hija tal-fehma li ma jkunx għaqli li l-proċess kriminali jithalla jitkompla bil-produzzjoni tal-istqarrija tal-akkużat Pistella ladarba din, għallinqas f'parti minnha, ittiehdet mingħajr ma Pistella kellu l-għajjnuna ta' avukat. Għalhekk, għalkemm għadu ma seħħ ebda ksur tal-jedd għal smiġħ xieraq, fiċ-ċirkostanzi huwa għaqli illi, kif qalet l-ewwel qorti, ma jsir ebda użu mill-istqarrija fil-proċess kriminali sabiex, meta l-proċess kriminali jintemm, ma jkunx tniġġes b'irregolarità – dik li jkun sar użu minn stqarrija li ttiehdet mingħajr ma l-interrogat kellu l-għajjnuna ta' avukat – li tista' twassal għal konsegwenzi bhall-ewwel qorti tal-proċess kollu.”

Fil-każ ta' **Philippe Beuze vs Belgium** deċiż mill-*Grand Chamber* tal-Qorti Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem fid-9 ta' Novembru 2018, dik il-Qorti reġġhet adottat il-kriterju tal-*overall fairness of the proceedings* sabiex tistharreġ jekk seħħitx o meno leżjoni tad-dritt għal smiġħ xieraq. Għalkemm sabet li f'dan il-każ seħħet vjolazzjoni tal-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni, il-Qorti mxiet lil hinn minn dawk id-deċiżjonijiet li fihom instabet vjolazzjoni tal-imsemmi artikolu għaliex kien hemm restrizzjoni sistematika fil-liġi domestika tad-dritt ta' persuna suspettata jew arrestata ta' aċċess għall-avukat, u ddeċidiet illi l-Qorti għandha dejjem tistharreġ iċ-ċirkostanzi partikolari tal-każ, tenut kont ta' numru ta'

kriterji, mhux eżawrjenti, elenkati fid-deċiżjoni tagħha. Dik il-Qorti qalet hekk fid-deċiżjoni tagħha:

“(γ) Relevant factors for the overall fairness assessment

150. When examining the proceedings as a whole in order to assess the impact of procedural failings at the pre-trial stage on the overall fairness of the criminal proceedings, the following non-exhaustive list of factors, drawn from the Court’s case-law, should, where appropriate, be taken into account (see Ibrahim and Others, cited above, § 274, and Simeonovi, cited above, § 120):

- (a) whether the applicant was particularly vulnerable, for example by reason of age or mental capacity;
- (b) the legal framework governing the pre-trial proceedings and the admissibility of evidence at trial, and whether it was complied with – where an exclusionary rule applied, it is particularly unlikely that the proceedings as a whole would be considered unfair;
- (c) whether the applicant had the opportunity to challenge the authenticity of the evidence and oppose its use;
- (d) the quality of the evidence and whether the circumstances in which it was obtained cast doubt on its reliability or accuracy, taking into account the degree and nature of any compulsion;
- (e) where evidence was obtained unlawfully, the unlawfulness in question and, where it stems from a violation of another Convention Article, the nature of the violation found;
- (f) in the case of a statement, the nature of the statement and whether it was promptly retracted or modified;
- (g) the use to which the evidence was put, and in particular whether the evidence formed an integral or significant part of the probative evidence upon which the conviction was based, and the strength of the other evidence in the case;
- (h) whether the assessment of guilt was performed by professional judges or lay magistrates, or by lay jurors, and the content of any directions or guidance given to the latter;
- (i) the weight of the public interest in the investigation and punishment of the particular offence in issue; and

(j) other relevant procedural safeguards afforded by domestic law and practice.”

F’dak il-każ, meta l-Qorti Ewropea giet biex teżamina dawn il-kriterji fil-kuntest taċ-ċirkostanzi li kellha quddiemha, fil-waqt illi saħqet illi kienet qed issib vjolazzjoni tal-Artikolu 6 fid-dawl ta’ diversi fatturi meħudha lkoll flimkien u mhux kull fattur meqjus separatament, ikkunsidrat *inter alia* illi fl-istess każ, ir-restrizzjonijiet fuq id-dritt tal-aċċess għall-avukat kienu estensivi u dan fis-sens illi l-akkużat gie interrogat waqt li kien fil-kustodja tal-pulizija mingħajr ma qabel ingħata l-opportunita` li jottjeni parir legali jew li jkollu avukat preżenti u fil-kors tal-investigazzjoni ġudizzjarja li sehhet wara, ma ngħatax il-possibilita` li jkun assistit minn avukat, kif lanqas ma ngħata dan id-dritt f’atti investigattivi oħrajn sussegwenti. F’dawk iċ-ċirkostanzi, mingħajr ma ngħata informazzjoni ċara dwar id-dritt tiegħu għas-silenzju, huwa rrilaxxa stqarrijiet dettaljati u sussegwentement ta wkoll verżjonijiet differenti dwar il-fatti, bir-riżultat illi għamel stqarrijiet, li għalkemm ma kinux inkriminanti fis-sens restrittiv ta’ din il-kelma, effettwaw sostanzjalment il-posizzjoni tiegħu, speċjalment fir-rigward ta’ akkuża partikolari. Dawn l-istqarrijiet ġew ilkoll ikkunsidrati bħala ammissibbli fil-proċeduri kontra tiegħu. In oltre tali stqarrijiet kellhom rwol importanti fil-proċeduri u fir-rigward ta’ akkuża minnhom, kienu jiffurmaw parti integrali mill-provi li a bażi tagħhom huwa nstab hati.

Fil-każ deċiż mill-Qorti Kostituzzjonali fl-ismijiet **Paul Anthony Caruana vs Avukat Ġenerali et** nhar il-31 ta’ Mejju 2019, l-attur ilmenta minn ksur tal-jedd tiegħu għal smiegħ xieraq fid-dawl tal-fatt illi ma ngħatax id-dritt tal-aċċess għall-avukat kemm qabel irrilaxxa l-istqarrija tiegħu lill-pulizija kif ukoll waqt l-interrogatorju tiegħu, u għaldaqstant talab lill-Qorti kemm sabiex tiddikjara illi ġew leżi d-drittijiet fundamentali tiegħu kif sanciti fl-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni u fl-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea, kif ukoll sabiex takkorda dawk ir-rimedji effettivi inkluż li tannulla, tħassar u tirrevoka s-sentenza mogħtija fil-konfront tiegħu mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta’ Ġudikatura Kriminali, li permezz tagħha kien instab hati tal-imputazzjonijiet miġjuba kontra tiegħu u gie kkundannat għal terminu effettiv ta’ prigunerija.

F’dan il-każ, wara li rreferiet għall-każ ta’ **Ibrahim and Others v. United Kingdom** deċiż mill-Qorti Ewropea fit-13 ta’ Settembru 2016 u komplet illi allura l-fatt waħdu li persuna ma tkunx tħalliet tingħata l-għajnuna ta’ avukat waqt l-interrogazzjoni, ukoll jekk ma kienx hemm raġunijiet impellenti għal dan in-nuqqas, ma huwiex biżżejjed biex, *ipso facto*, jinsab ksur tal-jedd għal smiegħ xieraq, iżda wieħed irid iqis il-proċess fit-totalità tiegħu, il-Qorti Kostituzzjonali għamlet referenza wkoll għad-deċiżjoni f’**Beuze v. Belgium** u għall-kriterji hemmhekk indikati (u fuq ċitati minn din il-Qorti) li a bażi tagħhom wieħed għandu jeżamina l-proċeduri fl-intier tagħhom fid-dawl tal-impatt tan-nuqqasijiet

proċedurali fl-istadju ta' qabel il-proċeduri. Il-Qorti kompliet hekk dwar l-ilment tal-attur:

“20. Fid-dawl ta' dawn il-konsiderazzjoniet, l-aggravju tal-attur – safejn iġhid illi “l-fatt waħdu illi persuna li tkun instabet ħatja ma tkunx thalliet tikkonsulta ma' avukat tal-fiducja tagħha fil-mument tal-investigazzjoni u l-ġhotja ta' stqarrija lill-pulizija, minħabba restrizzjoni sistematika fil-ligi maltija, awtomatikament ikun ifisser illi saret vjolazzjoni tad-dritt fundamentali tas-smiġħ xieraq ta' dik l-istess persuna taħt l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea” – huwa ħażin u huwa miċhud.

21. Fil-każ tallum kien hemm raġuni tajba għala l-attur ma thalliex ikellem avukat qabel jew waqt l-ewwel interrogazzjoni. Ir-raġuni hi li kien hemm il-ħsieb li ssir controlled delivery lil terza persuna li kienet tippovdi lill-attur bid-droga, u biex din l-operazzjoni tirnexxi kien meħtieġ li l-attur ma jithalla jikkomunika ma' ħadd biex ma titwassalx il-kelma lil dan it-terz.

...

23. L-attur ingħata t-twissija li trid il-ligi qabel ma ta l-istqarrija, u ma saret ebda allegazzjoni li l-istqarrija saret fiċ-ċirkostanzi msemmija fl-art. 658 tal-Kodiċi Kriminali. ... Ħlief għall-fatt li ma kellux avukat dak il-ħin, l-attur ma ressaq ebda argument serju kontra l-validità u l-veracità tal-istqarrija.

24. Għandu jingħad ukoll illi l-attur ma nżammx aktar milli kien meħtieġ biex tirnexxi l-operazzjoni tal-controlled delivery; dakinhar stess kien meħlus u seta' liberament ikellem avukat.

25. Barra minn hekk, l-istqarrija magħmula lill-pulizija ma kinitx ir-raġuni li wasslet għall-kundanna tal-attur: l-attur instab ħati mill-qorti ta' ġurisdizzjoni kriminali għax ammetta l-ħtija għal dawk l-akkużi li ma ġewx ritirati. Dan għamlu fil-preżenza tal-avukat wara li ikkonsulta miegħu u quddiem maġistrat li wissih bil-konsegwenzi tal-ammissjoni u tah l-opportunità li jeħodha lura.

26. Tassew illi l-attur iġhid illi kien kondizzjonat bil-fatt li kien għa ta stqarrija lill-pulizija qabel ma ammetta quddiem il-qorti...

27. Dan jista' f'ċerti ċirkostanzi jkun fattur rilevanti, iżda fil-każ tal-lum l-attur seta' jiċhad dak li stqarr fl-istqarrija u wkoll, jekk tassew kif qal hu kien fis-sakra meta għamilha u għalhekk l-istqarrija ma għamilhiex “volontarjament”, jikkontestaha taħt l-art. 658 tal-Kodiċi Kriminali – seta' saħansitra jirtira l-ammissjoni li għamel quddiem il-qorti – għax il-qorti ta' ġurisdizzjoni kriminali, presjeduta minn ġudikant togat, kienet taf biżżejjed, fid-dawl tas-sentenza ta' Salduz, li kienet ingħatat qabel, li

ma kellhiex toqgħod fuq l-istqarrija wehdedha, aktar u aktar jekk tkun għet irtirata, jekk ma jkunx hemm xieħda oħra li ma tħallix dubju dwar il-ħtija. Bilkemm għalfejn ngħidu wkoll illi l-attur kien inqabad in flagrante, bi kwantità ta' droga fuq il-persuna tiegħu u fid-dar fejn kien joqgħod.

28. Il-qorti aktar temmen illi l-attur ammetta quddiem il-qorti mhux għax kondizzjonat bl-istqarrija li kien ta iżda għax kien jaf bix-xieħda l-oħra kontrieħ u biex jieħu l-benefiċċju, li fil-fatt ingħata, taħt l-art. 29 tal-Ordinanza dwar il-Medicini Perikolużi [Kap. 101].” [sottolinear ta' din il-Qorti]

F'każ iżjed riċenti deċiż mill-Qorti Kostituzzjonali nhar is-27 ta' Settembru 2019, fl-ismijiet **Graziella Attard vs Avukat Ġenerali**, f'liema każ il-posizzjoni legali kienet dik adoperata qabel l-10 ta' Frar 2010 u għalhekk qabel ġie fis-seħħ id-dritt ta' persuna suspettata jew arrestata li jottjeni parir legali qabel l-interrogatorju tiegħu, wara li rreferiet ukoll għall-każ **ta' Beuze v. Belgium**, l-istess Qorti kkonkludiet illi:

“10. Madanakollu, billi ċ-ċirkostanzi fejn il-persuna interrogata tista' ma tithalliex tkellem avukat huma l-eċċezzjoni aktar milli r-regola, u din il-qorti għandha s-setgħa li tagħti rimedju fejn issib li disposizzjoni li tħares dritt fundamentali mhux biss “qiegħda tiġi” iżda wkoll meta “tkun x'aktarx sejra tiġi miksura”, din il-qorti hija tal-fehma, kif osservat fis-sentenza mogħtija fl-24 ta' Ġunju 2016 fl-ismijiet **Malcolm Said v. Avukat Ġenerali, illi ma jkunx għaqli** – partikolarment fid-dawl ta' inkonsistenzi fis-sentenzi tal-Qorti Ewropea li johloq element ta' imprevedibilità, kif jixhdu l-posizzjonijiet konfliġġenti li ħadet fil-każ ta' Borg u f'dak ta' Beuze – **illi l-proċess kriminali jithalla jitkompla bil-produzzjoni tal-istqarrija mogħtija mill-attriċi lill-pulizija** għaliex tqis illi, fiċ-ċirkostanzi, in-nuqqas ta' għajjnuna ta' avukat ma kienx nuqqas li ma jista' jkollu ebda konsegwenza ta' preġudizzju għall-attriċi, aktar u aktar meta fl-istqarrija ammettiet sehma fir-reat.” [enfasi ta' din il-Qorti]

Fl-istess sentenza, il-Qorti Kostituzzjonali tenniet ukoll is-segwenti:

“18. Il-qorti tqis illi l-ordni li l-istqarrija titneħħa mill-inkartament, aktar milli rimedju għal ksur li, wara kollox, għadu ma seħħx, huwa garanzija tal-integrità tal-proċess u wkoll fl-interess pubbliku, biex ma jġgrix l-proċess kontra l-attriċi jkollu jithassar wara li jintemm, b'hela ta' ħin u riżorsi, li tkun forma oħra ta' ingustizzja għax il-liġijiet għandhom iħarsu mhux biss lil min hu mixli b'reat iżda wkoll lil min jista' jkun vittima ta' reat.

19. Il-qorti għalhekk terġa' ttenni li ma jkunx għaqli li jsir użu mill-istqarrija waqt il-proċess kriminali ...”.

Huwa evidenti illi fil-każ odjern, jeħtieg li din il-Qorti teżamina ċ-ċirkostanzi li għandha quddiemha mhux mill-ottika ta' ksur tal-jedd għal smiegħ xieraq stante li m'għandhiex kompetenza li tagħmel dan, iżda sempliciment mil-lat tal-valur probatorju li għandha tingħata l-istess stqarrija, tenut kont madankollu tal-ġurisprudenza fuq indikata. Mis-suespost, il-Qorti jidhriha illi fil-każ ta' Beuze, sabiex sabet vjolazzjoni tal-jedd tal-akkużat għal smiegħ xieraq, il-Qorti Ewropea fil-valutazzjoni tagħha tal-*overall fairness of the proceedings* strahet hafna fuq il-fatt illi l-akkużat ma ngħatax aċċess għall-avukat qabel u/jew waqt l-interrogatorji diversi li sarulu, illi fl-istqarrijiet tiegħu għamel dikjarazzjonijiet inkriminanti u illi fir-rigward ta' akkuża partikolari, l-istqarrijiet tiegħu kellhom impatt tali illi wasslu għal sejbien ta' ħtija. Fil-każ ta' Paul Anthony Caruana, imbagħad, fil-waqt illi ma sabitx ksur tad-dritt tal-attur għal smiegħ xieraq, il-Qorti Kostituzzjonali qieset bħala fattur determinanti l-fatt illi huwa nstab ħati mill-Qorti tal-Maġistrati mhux fid-dawl tal-istqarrija rilaxxjata minnu lill-pulizija, iżda a bażi tal-ammissjoni tiegħu fil-proċeduri. Effettivament din il-Qorti tinnota illi dejjem tibqa' kunsiderazzjoni determinanti kemm l-istqarrija rilaxxjata mingħajr il-jedd ta' aċċess għall-avukat, ikollha impatt fuq l-eżitu tal-proċeduri, jew fi kliem ieħor fuq is-sejbien ta' ħtija tal-imputat.

Il-Qorti qed tqis ukoll illi fis-sentenza tagħha tas-7 ta' Jannar 2020 fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Carmel Polidano, Michael Mercieca, Omissis**, il-Qorti tal-Appell Kriminali għamlet rassenja tal-ġurisprudenza l-iżjed riċenti, kemm tal-Qrati Maltin kif ukoll tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem dwar din il-kwistjoni u rrikonoxxiet illi kien hemm tibdil sostanzjali fid-deċiżjonijiet mogħtija mill-Qorti Ewropea dwar dan il-punt. Il-Qorti għamlet referenza għal **Beuze v. Belgium**, kif ukoll għas-sentenzi tal-Qrati Maltin li rreferew għal din id-deċiżjoni, fosthom **Il-Pulizija vs Maximilian Ciantar** tal-Qorti tal-Appell Kriminali tas-27 ta' Frar 2019, fejn il-Qorti strahet fuq l-istqarrija tal-imputat, abbinata ma' provi oħrajn, minkejja li l-imputat ma ngħatax id-dritt li jkun assistit minn avukat waqt l-interrogatorju tiegħu, fil-waqt illi kien ingħata l-jedd għall-parir legali qabel tali interrogatorju, **Paul Anthony Caruana vs Avukat Ġenerali et** fuq ċitata, kif ukoll **Stephen Pirotta vs Avukat Ġenerali et** tas-27 ta' Settembru, 2019 fejn il-Qorti Kostituzzjonali sabet li r-rikorrenti ma għarrab ebda ksur tal-jedd tiegħu għal smiegħ xieraq bil-fatt illi ma kienx ingħata l-għajnuna ta' avukat waqt l-interrogazzjoni tiegħu u dan wara li kkunsidrat illi:

“Fil-każ tallum ma jista' jkun hemm ebda dell ta' dubju li l-attur kien ħati tal-imputazzjonijiet imressqa kontra tiegħu, kif wara kollox għarfet l-ewwel qorti stess. L-ewwel qorti għarfet ukoll illi l-qrati ta' ġurisdizzjoni kriminali waslu għall-konklużjoni tal-ħtija tal-attur bis-saħħa ta' xieħda oħra barra l-istqarrija tiegħu. Meqjus il-proċess kriminali fl-intier tiegħu, ma jstax jingħad illi l-attur ma ngħatax smiegħ xieraq: kellu għarfien tal-

provi kollha mressqa kontrih u ma ntweriex li nżamm mistur xi tagħrif li kellha l-pulizija; kellu għajna ta' avukat waqt il-proċess quddiem il-qorti; kellu fakoltà jressaq xhieda u jagħmel konto-eżami tax-xhieda tal-prosekuzzjoni; instab ħati bis-saħħa ta' xiehda oġġettiva li, ukoll jekk ma tqisx l-ammissjoni tiegħu, rabsitu mal-incident u ma setgħetx thalli dubju dwar il-ħtija tiegħu.” [sottolinear ta' din il-Qorti]

Il-Qorti tal-Appell Kriminali rreferiet ukoll għas-sentenza mogħtija fl-ismijiet **Farrugia vs. Malta**, reża finali fis-7 ta' Ottubru 2019, mill-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem, li wkoll ikkonfermat il-posizzjoni li ttieħdet fil-każ ta' Beuze u kompliet hekk:

“Illi l-izvillup fl-interpretazzjonijiet dwar il-jedd ta' smiegh xieraq kif mogħtija mill-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem fosthom fis-sentenzi sucitati fl-ismijiet 'Beuze vs Belgium' mogħtija mill-Grand Chamber u s-sentenza tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem fl-ismijiet 'Farrugia vs. Malta' ġia ġie rifless fil-pozizzjoni li l-Qorti Kostituzzjonali u l-Prim'Awla tal-Qorti Civili (Sede Kostituzzjonali) qeghdin jiehdu meta jikkunsidraw jekk kienx hemm ksur tal-jedd ta' smiegh xieraq. Jirrizulta li hemm zvilupp fis-sens li l-fatt li stqarrija tkun ittieħdet mingħajr il-prezenza tal-Avukat skont dawn l-ahhar sentenzi mhumiex awtomatikament jigu kkunsidrati bhala li jiksru d-dritt għal smiegh xieraq izda li qieghed jittieħed kont tal-proceduri fit-totalita' tagħhom sabiex jigi determinat jekk kienx hemm lezzjoni o meno tad-dritt għal smiegh xieraq.”

Hawnhekk il-Qorti rreferiet ukoll għas-sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (sede Kostituzzjonali) tas-17 ta' Ottubru 2019, fl-ismijiet **Ir-Repubblika ta' Malta vs Martino Aiello** u dan wara referenza kostituzzjonali li saret lilha mill-Qorti tal-Appell Kriminali fid-9 ta' April 2018, liema referenza ġiet deċiża billi l-Qorti ddikjarat illi:

“fic-cirkostanzi tal-kaz mhux ser ikun jirrizulta ebda lezzjoni tad-dritt fundamentali tal-akkuzat Martino Aiello għal smiegh xieraq kif sancit bl-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fundamentali jekk isir uzu fil-guri kontra tiegħu mill-istqarrija li huwa rilaxxa lil pulizija fid-dsatax (19) ta' Ottubru tas-sena elfejn u erbatax (2014) ...”.

Dan wara li l-istess Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (sede Kostituzzjonali) ikkunsidrat illi dan il-każ kien kemmxejn differenti minn dak ta' Aldo Pistella, fuq ċitat, in kwantu kuntrarjament għal Pistella, Aiello kien irrinunzja għad-dritt tiegħu li jikkonsulta ma' avukat qabel l-interrogatorju tiegħu u ma ġiex muri li huwa xtaq



li jkollu avukat prezenti waqt l-interrogazzjoni. In oltre fil-fehma tal-Qorti, ir-rikorrenti naqas milli juri li huwa kellu jitqies bhala persuna vulnerabbli u lanqas irrizultat xi prova fis-sens illi ċ-ċirkostanzi li fihom ittiehdet l-istqarrija kienu ghalih intimidanti. Ir-rikorrenti lanqas ma attakka l-volontarjeta` tal-istqarrija tiegħu u ma qajjem l-ebda lment dwar l-istess stqarrija, iżda talab lill-Qorti Kriminali sabiex ikun jista' jressaq eċċezzjoni dwar l-inammissibilità tal-istqarrija biss minhabba dak deciz mill-Qorti Ewropea fil-każ ta' Borg. Finalment, qieset ukoll illi kien fl-interess pubbliku li jiġi investigat u mressaq sabiex jiġi ġudikat mill-Qorti ta' ġurisdizzjoni kriminali stante li nqabad in flagrante jittraffika d-droga f'Malta. Din is-sentenza ġiet ikkonfermata mill-Qorti Kostituzzjonali permezz tas-sentenza tagħha tas-27 ta' Marzu 2020, fejn l-istess Qorti qieset ukoll illi:

“21. L-istqarrija in kwistjoni m'hijiex l-unika prova għal dak li jirrigwarda x'gara fit-18 ta' Ottubru, 2014. Mill-atti tal-proċeduri kriminali jirrizulta li l-appellant kien qiegħed isuq il-vettura li fiha nstabet id-droga. Kif il-vettura niżlet minn fuq il-catamaran twaqqfet mill-pulizija li għamlu tfittxija u sabu d-droga fil-vettura. L-appellant stess meta xehed fis-seduta tad-9 ta' Jannar, 2019 quddiem l-ewwel Qorti, qal li l-pulizija arrestawh meta kellu d-droga.” [sottolinear ta' din il-Qorti]

Fis-sentenza tagħha **Il-Pulizija vs Carmel Polidano et** imbagħad, il-Qorti tal-Appell Kriminali kkonkludiet illi:

“Din il-Qorti temfasizza li d-dritt li suspettat ikollu Avukat prezenti minn stadju bikri tal-investigazzjoni mhijiex limitata għal persuni kkunsidrati vulnerabbli. Anke persuni li kellhom diversi kundanni precedenti kontra tagħhom u li għalhekk huma intizi fil-mod ta' kif jittiehdu l-interrogazzjonijiet kif ukoll persuni li l-Avukat Generali jirreferi għalihom bhala b'esperjenza f'varji oqsma tan-negozju ukoll għandhom dritt li jkollhom Avukat prezenti minn stadju bikri tal-investigazzjoni. Il-ligi ma tidistingwix bejn persuna u oħra. Huwa d-dritt ta' kull persuna li jkun assistit minn Avukat anke matul l-interrogazzjoni. Mhuwiex kontestat li fiz-zmien li ttiehdu l-istqarrijiet kif ukoll ix-xhieda ta' uhud mill-akkuzati quddiem l-espert Vincent E. Ciliberti fl-istadju tal-inkjesta, l-ligi ma kinitx tagħti jedd lil suspettati biex ikollhom Avukat prezenti waqt it-tehid tal-istqarrija. Biss pero' issa li l-ligi tipprovdi għal dan id-dritt, huwa rikonoxxut u accettat li d-dritt għal smiegh xieraq għandu jiġi rispettata minn stadju bikri tal-investigazzjoni.

Din il-Qorti filwaqt li tirrikonoxxi li kien hemm zvilupp sinifikattiv f'dawn l-aħhar xhur, fejn il-Qorti qegħdin iharsu lejn il-proceduri fit-totalita' tagħhom sabiex jiġi deciz jekk kienx hemm lezzjoni tad-dritt għal smiegh xieraq, din il-Qorti tissottolinea li bl-ebda mod ma hemm uniformita' fil-kunsiderazzjonijiet u decizjonijiet tal-Qorti dwar jekk stqarrijiet u

dikjarazzjonijiet mehuda matul l-investigazzjoni minghajr id-dritt tal-prezenza tal-Avukat jilledux id-dritt ghal smiegh xieraq. Din il-Qorti ma ghandha l-ebda kompetenza biex tiddeciedi dwar lezjoni o meno ta' dritt fundamentali izda trid tiddeciedi biss jekk ghandhiex tiehu in konjizzjoni stqarrijiet u dikjarazzjonijiet ohra fl-istadju tal-investigazzjoni minghajr id-dritt li suspettati jkunu assistiti minn Avukat. Din il-Qorti ghalhekk tqis li gialadarba qieghdin fi stadju ta' revizzjoni, filwaqt li bl-ebda mod ma hija tiddikjara li sehh xi ksur tad-dritt ghal smiegh xieraq, tiddeciedi li sabiex ma jkunx hemm ir-riskju ta' xi ksur, kwalunkwe dikjarazzjoni, stqarrija jew xhieda moghtija mill-imputati Carmel Polidano, Michael Mercieca u Muhammad Saleem fl-istadju tal-investigazzjoni u l-inkjesta minghajr il-prezenza tal-Avukat bhala inammissibli.”

Is-sentenzi fuq citati huma lkoll konkordi f'aspett speċifiku u cioe` li f'kull każ l-istqarrija ma kinitx l-unika prova mressqa in sostenn tal-akkużi dedotti.

Irid jingħad ukoll madankollu illi riċentement fis-sentenza tagħha tas-27 ta' Jannar 2021, fl-ismijiet **Morgan Onuorah vs L-Avukat tal-Istat**, il-Qorti Kostituzzjonali qalet hekk dwar l-istqarrija rilaxxjata mir-rikorrenti fid-19 ta' Frar 2010, meta allura persuna suspettata kellha l-jedd li titkellem ma' avukat biss qabel l-interrogazzjoni tagħha:

“26. Kif diġa` issemma, il-fatt waħdu li saret l-interrogazzjoni mhux fil-presenza ta' avukat ta' fiducja tal-attur m'huwiex biżżejjed sabiex jagħti lok għall-ksur tad-dritt fundamentali ta' smiegh xieraq. Madankollu l-użu ta' dik l-istqarrija fil-proċeduri kriminali, li fiha l-attur ammetta għal uħud mir-reati li akkużat biha, taf twassal sabiex iseħħ dak il-ksur tal-jedd fundamentali. Dan iktar u iktar meta tikkunsidra l-ġurisprudenza ampja tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem li issa ilha s-snin tirrepeti l-istess insenjament.

27. Li s-suspettat jitkellem ma' avukat qabel l-interrogazzjoni, l-assistenza ta' avukat wara li tkun saret l-interrogazzjoni u n-natura *adversarial* tal-kawża kriminali sussegwenti, m'humieq garanzija adegwata li jirrimedjaw għad-difett li s-suspett ma kienx assistit minn avukat waqt l-interrogazzjoni li saret meta kien taħt arrest. Fis-sentenza riċenti **Mehmet Zeki Celebi v. Turkey** (App. 27583/07) il-QEDB komplet tishaq:

*“57. The onus will be on the Government to demonstrate convincingly why, exceptionally and in the specific circumstances of the case, the overall fairness of the trial was not irretrievably prejudiced by the restriction on access to legal advice. The Court also reiterates that it is only in very exceptional circumstances that it can conclude that a given trial has not been prejudiced by the*

*restriction of an applicant's right of access to a lawyer (see Dimitar Mitev v. Bulgaria, no. 34779/08, 71, 8 March 2018)''.*

28. Irrispettivament taqbilx mar-raġunament ta' dik il-Qorti internazzjonali, jibqa' l-fatt li l-ġurisprudenza kienet ċara meta ngħatat is-sentenza ta' Salduz f'Novembru 2008 fis-sens li n-nuqqas ta' assistenza ta' avukat waqt interrogazzjoni tal-pulizija kienet difett proċedurali. Dan għalkemm bis-sentenza Ibrahim and Others v. the United Kingdom tat-13 ta' Settembru 2016, il-Grand Chamber għamlet enfazi fuq l-*'overall fairness'* tal-proċeduri kriminali u fis-sentenza Beuze v. Belgium tad-9 ta' Novembru 2018 l-istess qorti kompliet tiċċara kif kellu jiġi applikat dak il-prinċipju.

29. Fl-aħħar mill-aħħar il-qrati domestiċi ma jistgħux jippermettu li f'proċeduri kriminali li għadhom pendenti jiġihallaw stqarrijiet li jkunu saru fl-assenza ta' avukat u li l-QEDB ilha tiddeskrivih bħala difett proċedurali bil-periklu manifest li dak il-fatt jikkontamina l-proċess kriminali kollu. Illum il-ġurnata hi l-istess Qorti Kriminali li qegħda taddotta din il-posizzjoni f'deċiżjonijiet preliminari li qegħdin jingħataw (hekk per eżempju **r-Repubblika ta' Malta v. Rosario Sultana** deċiżjoni tat-23 ta' Settembru 2020 u **r-Repubblika ta' Malta v. Rosario Militello** tat-3 ta' Diċembru 2019).

30. Kien id-dmir tal-Gvernijiet differenti matul is-snin li jaġġornaw ruħhom mas-sentenzi tal-Qorti Ewropea u ma jistennewx sal-2016 sabiex jintroduċu disposizzjoni fil-Kodiċi Kriminali li s-suspettat għandu jedd għall-assistenza ta' avukat waqt l-interrogazzjoni li ssir meta jkun fil-kustodja tal-pulizija. Emenda li saret sabiex tittrasponi d-disposizzjoni tad-Direttiva 2013/48/UE tal-Parlament Ewropew (ara Art. 355AT tal-Kodiċi Kriminali), li fost miżuri oħra assigurat id-dritt tas-suspettat għall-assistenza ta' avukat waqt l-interrogazzjoni mill-pulizija.

Għal dawn il-motivi tiċċad l-appell, b'dan li tagħti direzzjoni lill-Qorti Kriminali sabiex fil-proċeduri kriminali *The Republic of Malta v. Izuchukwu Morgan Onourah* (att ta' akkuża numru 11/2015) ma tippermettix l-użu bħala prova tal-istqarrija li l-appellant kien ta waqt li kien fil-kustodja tal-pulizija."

Fil-każ odjern, il-Qorti tqis illi meta rrilaxxa l-istqarrija tiegħu, l-imputat għamel dikjarazzjonijiet li jistgħu jkunu ta' preġudizzju għalih, partikolament fir-rigward ta' akkużi speċifiċi, għalkemm f'dan il-każ żgur ma jistax jingħad illi l-istqarrija hija l-unika prova miġjuba mill-Prosekuzzjoni dwar l-imputazzjonijiet odjerni. F'dawn iċ-ċirkostanzi, fid-dawl tas-sentenza **Morgan Onourah vs L-Avukat tal-Istat** appena ċitata, sabiex ma jkun hemm l-ebda riskju ta' ksur tad-drittijiet tal-imputat, il-Qorti jidhrilha illi m'għandhiex tistrieħ fuq l-istqarrija tiegħu bħala

prova u għalhekk qegħda tiskartaha. Dan japplika wkoll għal kwalunkwe dikjarazzjoni li għamel l-imputat qabel irrilaxxa l-istess stqarrija bil-miktub, u konsegwentement għal dawk il-partijiet tax-xhieda tal-Uffiċjali tal-Pulizija li jirreferu għal tali dikjarazzjonijiet.

### **L-Ewwel Imputazzjoni – Pussess aggravat tad-droga kokaina**

Permezz tal-ewwel imputazzjoni, l-imputat qed jiġi akkużat bir-reat ta' pussess tad-droga kokaina, f'tali ċirkostanzi li juru li din ma kinitx għall-użu personali tiegħu.

Illi jirriżulta mis-sottomissjonijiet tad-difiża, illi l-imputat qed jikkontesta l-pussess tad-droga kokaina da parti tiegħu. Skont l-imputat, id-droga la nstabat fuq il-persuna tiegħu u lanqas wara l-*bar*.

Mir-relazzjoni tax-**Xjenzat Godwin Sammut**, jirriżulta ċar fl-ewwel lok, illi l-borża in kwistjoni kienet tikkontjeni numru ta' boroż iżgħar li kien fihom id-droga kokaina.

Fit-tieni lok, jirriżulta wkoll mill-atti proċesswali illi fil-lejl in kwistjoni, il-pulizija esegwiet mandat ta' tfittxija maħruġ fil-konfront tal-imputat odjern u fir-rigward tat-*Tulip Bar*, Gżira u fl-imsemmi *bar* sabu lill-imputat bil-qegħda mal-bank tal-*bar*. Jirriżulta wkoll illi hekk kif PS 579 Antoine Micallef mar fuq l-imputat, identifika ruħu miegħu bħala pulizija u qallu li kienu ser jagħmlulu tfittxija, l-ewwel reazzjoni tal-imputat kienet illi pprova jdaħħal idu l-lemnija fil-but, iżda ġie mwaqqaf milli jagħmel dan mill-istess PS 579. Immedjatament, l-imputat ta s-salt u prova jaħrab billi anke ssara mal-pulizija għal tul ta' ħin, sakemm eventwalment ġie mwaqqaf u mmanettjat bejn il-*billiard table* u l-*juke box*.

Il-pulizija preżenti fuq il-post, li xehdu f'dawn il-proċeduri, ikkonfermaw illi meta daħlu ġewwa t-*Tulip Bar* l-imputat kien mal-bank tal-*bar*, fuq in-naħa ta' barra fejn solitament ikun hemm in-nies jixorbu.

**PS 579 Antoine Micallef** xehed illi dan kaxkarhom tul ta' bejn tlieta u erba' metri sakemm ġie mwaqqaf hdejn il-*billiard table*, fejn kompli jissielet mal-pulizija preżenti, sakemm finalment irnexxielhom jimmanettjawh. Mill-iskizz li preżenta l-istess PS 579 waqt ix-xhieda tiegħu jirriżulta illi l-istess imputat ġie mwaqqaf bejn il-*billiard table* u l-*juke box* u d-droga in kwistjoni nstabat hdejn il-*juke box*. Bl-istess mod indika l-posizzjoni fejn instabet id-droga **PS 1086 Johann Micallef** fir-ritratt meħud minnu u esebit a fol. 181 tal-proċess u **PS 891 Oscar Baldacchino** li kkonferma dak li xehed PS 1086. F'dan ir-rigward, **PC 10 Trevor Cassar Mallia** jgħid illi x'ħin ġew hdejn il-*billiard table*, waqt li kienu

qed jissaraw miegħu, l-imputat ikkalma u mmanettjawh. Anke dan ix-xhud jgħid illi d-droga nstabat bejn il-*juke box* u l-*billiard table*, fejn kienu qegħdin mal-imputat. Bl-istess mod, **WPC 23 Geraldine Buttigieg** tgħid illi l-borża bid-droga kienet eżatt ma' ġenb il-*juke box*, fejn kienu waqqfu lill-imputat. Fi kliemha, kien hemm “*zewg passi l-iktar*” bejn l-imputat u l-borża. **WPC 127 Carmen Gauci** ukoll tgħid illi l-borża bid-droga nstabat mal-art hdejn il-*juke box*, fejn ġie mwaqqaf l-imputat u li ma kienx hemm metri ta' distanza bejnu u bejn il-borża.

F'dan ir-rigward **PS 1086 Johann Micallef** xehed in oltre illi “*Minn fuq is-siggu mxejna għal fejn il-billiard, dorna mal-billiard. Ersaqna fuq il-juke box u ergajna lura mal-billiard, waqaf u halliena nzommulu idejh u nfittxulu gol-but. Ftit qabel bdejt nisma lil PS 579, beda jghidilna li Ryan beda jipprova idahhal idejh fil-but. Hemm hekk mmanettjajnih u WPC 237 rrimarkatilna fejn il-juke box kien hemm borza suspettuza*”. Ta' min jgħid ukoll illi skont l-istess xhud, l-imputat ma bediex ixejjer idu biex jolqot lill-pulizija, iżda ma riedx iħallihom iżommulu jdejh.

PS 579 Antoine Micallef in oltre jgħid illi għalkemm kien hemm nies oħra fejn kien jinsab l-imputat oriġinarjament mal-bank tal-*bar*, ma kienx hemm nies fejn ġie eventwalment imwaqqaf u mmanettjat u bl-istess mod PS 891 Oscar Baldacchino jgħid illi fil-parti tal-*bar* li fiha ġie mwaqqaf l-imputat ma kienx hemm nies, hliel l-imputat u l-pulizija. Anke WPC 23 tgħid illi ma jidhrilhiex li kien hemm nies oħrajn hdejn il-*juke box*. Ġie wkoll ikkonfermat mill-Uffiċjali tal-Pulizija li xehdu illi hu l-imputat kien jinsab wara l-*bar*, tant illi **PC 760 Christopher Saliba** xehed illi huwa mar direttament fuqu hekk kif daħal fil-*bar*.

Ta' min jgħid ukoll illi kuntrarjament għal dak li jgħid l-imputat fin-nota ta' sottomissjonijiet tiegħu, mhuwiex il-każ illi l-pulizija l-ewwel arrestat lil Sven Refalo, hu l-imputat, tant kemm l-istess imputat ma kienx suspettat f'dan kollu, iżda l-pulizija pproċediet fl-istess waqt u fl-istess hin billi PC 760 mar fuq hu l-imputat u PS 579 flimkien ma' PC 10 marru fuq l-imputat, u dan fid-dawl tal-fatt illi l-mandat kien inħareġ kemm fuq l-imputat, kif ukoll fir-rigward tal-*bar* in kwistjoni.

### **Ikkunsidrat ukoll:**

Illi huwa prinċipju bażiku tal-liġijiet penali illi t-tragward li għandu jintlaħaq sabiex tiġi stabbilita htija jtnissel mill-prinċipju kardinali dwar il-presunzjoni tal-innoċenza tal-persuna akkużata. Hija din ir-raġuni għaliex il-legislatur naqqax fil-liġijiet proċedurali diversi regoli li għandhom l-għan, fl-ewwel lok, li jipproteġu l-akkużat minn deċiżjonijiet arbitrarji jew dubjużi, u fit-tieni lok, li jipproteġu l-interessi tas-soċjeta` in generali bl-erogazzjoni ta' pieni fil-konfront ta' dawk li jkunu ħatja ta' ksur tal-liġijiet penali.

Waħda minn dawn ir-regoli titratta d-dritt tas-silenzju tal-persuna sa mill-istadju inizjali ta' l-investigazzjoni, li għalhekk tista' tinqara mar-regola korrolari għaliha u cioè` dik illi l-prova tal-fatti allegati tispetta lill-Prosekuzzjoni. Hekk jafferma **Manzini** f'dan ir-rigward:

“il cosi' detto onero della prova, cioè` il carico di fornire, spetta a chi accusa - onus probandi incumbit qui osservit.”<sup>51</sup>

Regola proċedurali daqstant ieħor valevoli hija dik illi sabiex l-imputat jiġi dikjarat ħati, l-imputazzjoni miġjuba kontra tiegħu għandha tiġi ppruvata lil hinn minn kull dubju raġjonevoli u cioè` oltre kull dubju dettat mir-raġuni, li jfisser għalhekk illi kwalunkwe dubju raġjonevoli dwar il-ħtija għandu jmur favur il-persuna imputata.

Dak li in tema legali jikkostitwixxi dubju raġjonevoli kien ukoll mertu ta' diversi sentenzi tal-Qrati tagħna, li f'diversi okkażżjonijiet għamlu referenza għat-tagħlim tal-Imħallef eminenti Inġliż Lord Denning fil-proċeduri fl-ismijiet **Miller v. Minister of Pensions**<sup>52</sup>:

“Proof beyond a reasonable doubt does not mean proof beyond the shadow of doubt. The law would fail the community if it admitted fanciful possibilities to deflect the course of justice. If the evidence is so strong against a man as to leave only a remote possibility in his favour, which can be dismissed with the sentence ‘of course it is possible but not in the least probable’, the case is proved beyond reasonable doubt, but nothing short of this will suffice.”

Wara li kkunsidrat bir-reqqa l-provi mressqa mill-Prosekuzzjoni u ċ-ċirkostanzi tal-każ, il-Qorti m'għandhiex dubju illi l-borża bid-droga kokaina elevata minn mal-art, kif ingħad iżjed ‘il fuq, kienet proprju fil-pussess tal-imputat odjern. Il-Qorti qieset fl-ewwel lok, illi qabel bdiet it-tfittxija fuq il-persuna tiegħu, l-imputat ipprova jdaħħal idu fil-but u meta ma rnexxilux jagħmel dan għaliex ġie immedjatament imwaqqaf minn PS 579 billi dan żammlu idu, huwa pprova jaħrab. Huwa evidenti illi li kieku l-imputat ma kellu xejn illegali fil-pussess tiegħu jew ma kellu xejn x'jaħbi, ma kienx jirreagixxi b'dak il-mod, tant illi mhux biss prova jaħrab, iżda baqa' jissielet mal-pulizija għal tul ta' hin, sakemm finalment ikkalma u mmanettjawh. L-imputat ikkalma proprju għaliex laħaq heles mid-droga! Il-Qorti ma tistax ma tirrilevax ukoll illi din kienet reazzjoni li l-istess imputat reġa' rrepetiha iżjed tard matul il-lejl meta fil-vettura Hyundai Accent instab miżien elettroniku b'traċċi ta' droga kokaina fuqu. Anke hawn l-

<sup>51</sup> *Manuale di Diritto Penale*, Vol. III, Kap. IV, paġna 234, (1890).

<sup>52</sup> 1974 - 2 ALL ER 372

imputat telaq jġgri bil-miżien b'kollox sabiex jipprova jehles minnu u remieh fejn instab sussegwentement, f'parapett fl-istess triq. F'dan il-kuntest, il-Qorti qed tqis ukoll illi d-droga nstabet proprju fejn twaqqaf l-imputat odjern u li dak il-ħin, hemmhekk ma kien hemm ħadd iżjed, għajr l-istess imputat u l-pulizija. Tqis ukoll illi kuntrarjament għal dak li jgħid l-imputat ripetutament fis-sottomissjonijiet tiegħu, jirriżulta mix-xhieda tal-Uffiċjali kollha tal-Pulizija li xehdu, illi d-droga in kwistjoni ma nstabitx wara l-*juke box*, iżda hdejha. In oltre lanqas ma saret xi tfittxija intensiva bit-*torches* sabiex tinstab din id-droga, kif jipprova jagħti l-impresjoni l-imputat fis-sottomissjonijiet tiegħu, iżda d-droga instabet immedjatament u t-*torches* intużaw biss għaliex dik il-parti tal-*bar* kienet iżjed mudlama. Għalkemm ħadd mill-Uffiċjali tal-Pulizija prezenti ma ra lill-imputat jarmi jew jitfa' l-borża in kwistjoni fejn din eventwalment instabet, tqis madankollu, illi f'dawn iċ-ċirkostanzi huwa tassew inverosimili illi kien biss b'kombinazzjoni illi wara taqbida li tkaxkret għal ftit metri, il-pulizija kellha twaqqaf lill-imputat proprju fejn instabet il-borża in kwistjoni. Il-Qorti tqis illi mill-mod kif żvolgiew il-fatti, jirriżulta sodisfaċentement ippruvat illi l-imputat kien fil-pussess tal-istess borża u illi huwa pprova jiddisponi minnha u effettivament iddispona minnha qabel din instabet mill-pulizija fuq il-persuna tiegħu.

Stabbilit dan il-punt, jeħtieġ illi l-Qorti tikkunsidra jekk jirriżultax, fil-grad rikjest mil-liġi, illi dan il-pussess da parti tal-imputat kien wieħed aggravat ossia illi d-droga ma kinitx għall-użu esklussiv tiegħu ai termini tal-imputazzjoni odjerna.

F'dan il-kuntest, l-imputat jissottometti illi l-liġi Maltija hija mudellata fuq il-liġi Ingliża li tirrikjedi l-intenzjoni ċara tal-ispacc' ossia l-'*intent to supply*' sabiex tinstab ħtija dwar ir-reat ta' pussess aggravat.

Dwar ir-reat ta' pussess aggravat ġie ritenut hekk fis-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali fit-12 ta' Mejju 2005, fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Marius Magri**:

“Illi dawn il-każijiet mhux l-ewwel darba li jipprezentaw ċerta diffikolta` biex wieħed jiddetermina jekk id-droga li tkun instabet kienitx intiża għall-użu personali jew biex tiġi spaccjata. Il-prinċipju regolatur f'dawn il-każijiet hu li l-Qorti trid tkun sodisfatta lil hinn minn kull dubbju dettat mir-raġuni w a bazi tal-provi li jingabu mill-prosekuzzjoni li l-pussess tad-droga in kwistjoni ma kienx għall-użu esklussiv (jġgifieri għall-użu biss) tal-pussessur. Prova, ossia ċirkostanza waħda f'dan ir-rigward tista', skond iċ-ċirkostanzi tal-każ tkun biżżejjed.”

Illi pero` kif intqal ukoll mill-Qorti tal-Appell Kriminali fis-sentenza tagħha tat-23 ta' Mejju 2002, fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Brian Caruana**:

“kull każ hu differenti mill-ieħor u jekk jirriżultawx iċ-ċirkostanzi li jwasslu lill-ġudikant għall-konvinzjoni li droga misjuba ma tkunx għall-użu esklussiv tal-akkużat, fl-aħħar mill-aħħar hija waħda li jrid jagħmilha l-ġudikant fuq il-fattispeċji li jkollu quddiemu w ma jistax ikun hemm xi “hard and fast rule” x’inhuma dawn iċ-ċirkostanzi indikattivi. Kollox jiddependi mill-assjem tal-provi w mill-evalwazzjoni tal-fatti li jagħmel il-ġudikant u jekk il-konkluzjoni li jkun wasal għaliha il-ġudikant tkun perfettament raġġunġibbli bl-użu tal-logika w l-buon sens u bażata fuq il-fatti, ma jispettax lil din il-Qorti li tissostitwiha b’oħra anki jekk mhux neċessarjament tkun l-unika konkluzjoni possibbli”.

Dwar is-sottomissjoni tal-imputat illi sabiex tinstab htija dwar dan ir-reat, trid tirriżulta wkoll l-intenzjoni tal-ispacc, din il-Qorti tagħmel referenza wkoll għas-sentenza tal-Qorti tal-Appell Kriminali fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Lawrence Fabrias** tas-27 ta' April, 2017 fejn ingħad hekk:

“Issa qabel xejn jingħad illi l-ligi tagħna mkien ma’ tispeċifika illi l-pussess irid ikun wiehed bl-intenzjoni ta’ spacc. Il-ligi titkellem dwar il-pussess li jindika li dan mhuwiex għall-uzu esklussiv tal-hati u għalhekk l-argument ta’ dritt li jressaq ‘il quddiem l-appellanti huwa bir-rispett ibbazat fuq premessi legali zbaljati. Illi l-appellanti jagħmel referenza għal-legislazzjoni ingliza u cioe’ il-Misuse of Drugs Act 1971 billi hemmhekk il-ligi titkellem car u tond fuq “**possession with intent to supply**”, bil-Prosekuzzjoni allura trid neċessarjament tipprova tali intenzjoni u cioe’ li ser isir xi forma ta’ traffikar, haga li mhijiex indikata fil-ligi tagħna li titkellem biss dwar il-pussess ta’ droga li jindika li dan mhuwiex għall-uzu esklussiv tal-hati, u mhux il-pussess bl-intenzjoni ta’ l-ispacc. Illi għalhekk għalkemm kif ingħad, hemm din id-distinzjoni fina bejn il-legislazzjoni tagħna u dik Brittanika, l-prova hija l-istess dwar l-inferenza li tista’ issir mill-gudikant. Madanakollu jerga’ jigi ribadit illi l-prova fil-ligi ingliza hija waħda iktar iebsa fuq il-Prosekuzzjoni li trid neċessarjament tipprova l-intenzjoni ta’ l-ispacc kuntrarjament għal-ligi tagħna fejn l-intenzjoni trid tkun tali li tindika li din ma kenitx għall-uzu esklussiv tal-hati. Dan huwa indikat b’mod car fis-sentenza il-Pulizija vs Jason Mallia li din il-Qorti ser tagħmel referenza għaliha meta hemm imghallem superjorment:

**“Dak li l-ligi tirrikjedi hu li jigu privati ċirkostanzi li jissodisfaw lill-Qorti sal-grad tal-konvinciment morali “li dak il-pussess ma kienx għall-uzu esklussiv tal-hati”. Fi kliem iehor, jekk persuna jkollha pussess ta’ droga li mhix bi hsiebha tuza, tali pussess ikun**



**jammonta ghal pussess mhux ghall-uzu esklussiv tal-pussessur, anke jekk il-pussessur ikun ghadu ma ddecidiex kif bi hsiebu jiddisponi altrimenti minn dik id-droga. Bil-kelma “uzu” il-legislatur ried ifisser “konsum”, u cioé li l-pussessur juza huwa stess dik id-droga ossia jabbuza minnha billi jikkonsmha. Ghalhekk, persuna li ma jkollhiex il-hsieb li tuza d-droga izda li zzomm dik id-droga ghandha minghajr raguni valida skond il-ligi biex eventwalment tara x'taghamel biha, ikollha mhux biss pussess ta' dik id-droga, izda dak il-pussess ma jkunx jista' jinghad li hu ghall-uzu esklussiv taghha.”**

Illi maghmula din id-distinzjoni xorta wahda bhal fil-ligi ingliza l-prova tista' issir minn inferenza tac-cirkostanzi tal-kaz fejn il-gurispridenza brittanika tindika hekk:

*“Evidence from which intent to supply may be inferred will include at least one or, more usually, a combination of the following factors:*

- *Possession of a quantity inconsistent with personal use.*
- *Possession of uncut drugs or drugs in an unusually pure state suggesting proximity to their manufacturer or importer.*
- *Possession of a variety of drugs may indicate sale rather than consumption.*
- *Evidence that the drug has been prepared for sale. If a drug has been cut into small portions and those portions are wrapped in foil or film, then there is a clear inference that sale is the object.*
- *Drug related equipment in the care and/or control of the suspect, such as weighing scales, cutting agents, bags or wraps of foil (provided their presence is not consistent with normal domestic use).*
- *Diaries or other documents containing information tending to confirm drug dealing, which are supportive of a future intent to supply, for example, records of customers' telephone numbers together with quantities or descriptions of drugs.*
- *Money found on the defendant was considered in R v Batt (1994) Crim. LR 592. It is not necessarily evidence of future supply. It may be evidence of supply in the past but on its own the money is not evidence of a future intent to supply.*
- *Evidence of large amounts of money in the possession of the defendant, or an extravagant life style which is only prima facie*

*explicable if derived from drug dealing, is admissible in cases of possession with intent to supply if it is of probative significance to an issue in the case R v Morris (1995) 2 Cr. App. R. 69.*

- *Extravagant lifestyle, but only when that is of probative significance to an issue in the case.*”

Fil-fatt l-artikolu 3(3) tal-UN Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs jistabilixxi ai fini tal-pussess aggravat tad-droga illi:

“Knowledge, intent or purpose required as an element of an offence set forth in paragraph 1 of this article **may be inferred from objective factual circumstances.**”

Dan ifisser allura li aktar mill-kwantita jew ammont ta’ droga li tinsab fil-pussess tad-delinkwent, huma ic-cirkostanzi kollha tal-kaz u x’inferenza tista’ issir mill-istess li ghandha tiggwida lill-gudikant meta si tratta tar-reat tal-pussess aggravat ta’ droga ikun x’ikun l-ammont, kwalita jew kwantita ta’ droga involuta. Illi l-qrati Maltin jiggwidaw lil min hu imsejjah biex jiggudika illi ghalkemm l-ammont ta’ droga misjuba ghand il-persuna suspettata hija indikattiva madanakollu mhux din ic-cirkostanza biss hija indikattiva tal-pussess aggravat u allura imxew fuq dak stabbilit fil-Konvenzjoni tal-Gnus Maghquda surriferita. Illi allura l-Ewwel Qorti iggwidat b’dawn il-linji gwida gurisprudenzjali u legali sewwa ghamlet meta minn ezami tac-cirkostanzi tal-kaz setghet fid-diskrezzjoni fdata lilha bil-ligi tinferixxi illi d-droga li instabet fil-pussess ta’ l-appellanti kienet tali li tindika li din ma kenitx intiza ghall-uzu esklussiv tieghu.”

Stabbiliti l-principji legali li ghandhom jigwidaw lill-Qorti f’kazijiet bhal dak tal-lum, il-Qorti tqis illi ghalkemm il-kwantita` tad-droga misjuba fil-pussess tal-imputat – ossia piż tat-trab li b’kollox kien jammonta ghal 3.83 grammi – ma kinitx wahda tant sonstanzjali, ghalkemm lanqas negligibbli, biss din instabet maqsuma f’wiehed u ghoxrin qartas, b’pizijiet identici fil-kaz ta’ numru ta’ qratas u lkoll b’piz tassew simili. Jirrizulta mir-relazzjoni tax-**Xjenzat Godwin Sammut** illi l-pizijiet rispettivi tal-qratas kienu hekk: tlieta f’piz ta’ 0.16 gramma, tnejn f’piz ta’ 0.20 gramma, hamsa f’piz ta’ 0.19 gramma, tnejn f’piz ta’ 0.15 gramma, wiehed f’piz ta’ 0.18 gramma, hamsa f’piz ta’ 0.17 gramma, wiehed f’piz ta’ 0.22 gramma, wiehed f’piz ta’ 0.21 gramma u iehor f’piz ta’ 0.24 gramma.

Il-Qorti tqis illi huwa ferm sinjifikanti illi l-imputat instab fil-pussess ta’ ben wiehed u ghoxrin qartas u li l-pizijiet tal-qratas kienu jew identici jew simili hafna ghal xulxin. Tqis il-fatt illi d-droga giet maqsuma b’tant precizjoni bhala wiehed kruċjali. Mhux biss izda huwa ben risaput fis-suq tad-droga illi din tinbiegh fi

qratas jew f'boroż żgħar jew f'kantunieri tal-boroż. Tqis ukoll illi l-imputat kien fil-pussess ta' dawn il-qratas kollha fuq il-persuna tiegħu ġewwa *bar*, meta in oltre lanqas ma tirriżulta xi ħjiel ta' prova mill-atti illi l-imputat kien huwa stess jagħmel użu mid-droga kokaina.

F'dan il-kuntest, il-Qorti qed tqis ukoll illi l-imputat instab fil-pussess ta' miżien elettroniku li fuqu nstabu traċċi tad-droga kokaina, u dan kif jirriżulta mir-relazzjoni tax-**Xjenzat Godwin Sammut**. Dwar dan, irid jingħad illi m'hemmx dubju illi tali miżien kien proprju jappartjeni jew kien fil-pussess tal-istess imputat. Iċ-ċavetta tal-vettura Hyundai Accent li fiha nstab il-*pouch* jew il-borża sewda li kienet tikkontjeni l-istess miżien instabet fuq il-persuna tal-imputat, fil-waqt illi l-vettura nstabet quddiem ir-residenza tal-ġenituri tiegħu. In oltre l-fatt illi hekk kif PS 579 sab il-borża sewda bil-miżien fil-bieba tan-naħa tax-xufier, mingħajr lanqas biss kien għadu fetaħ l-istess borża sabiex jara x'fiha, l-imputat ħataflu l-istess borża minn idu, telaq jigri biha u remiha iżjed 'il fuq, juri kemm l-imputat kien konxju tal-kontenut tal-borża, tant illi ra kif għamel biex jipprova jehles minnha.

Fil-fehma tal-Qorti, dawn iċ-ċirkostanzi flimkien ossia s-sejba ta' wiehed u għoxrin qartas f'pizijiet identici jew simili bid-droga kokaina ġewwa *bar*, flimkien mas-sejba tal-miżien elettroniku li fuqu nstabu traċċi tad-droga kokaina, ma jhallu l-ebda dubju illi tali droga ma kinitx intiża għall-użu tal-istess imputat.

B'referenza għall-*mobile phones* illi ġew elevati fil-lejl in kwistjoni, jirriżulta mill-atti illi minn fuq il-persuna tal-imputat ġie elevat *mobile phone*, esebit bħala Dok. JF 4. In oltre ġew elevati wkoll numru ta' *mobile phones* oħrajn minn ġewwa l-*bar*, esebiti bħala Dok. JF 5 u Dok. JF 6. Mir-relazzjoni tal-espert maħtur mill-Qorti Dr Martin Bajada, jidher illi għal xi raġuni dan eżamina biss it-tliet *mobile phones* formanti parti minn Dok. JF 6, li nstabu wara l-*bar*, mingħajr ma saret analizi għalhekk tal-*mobile phone* li nstab fuq il-persuna tal-istess imputat, u dan minkejja illi huwa kien ġie nkarigat sabiex jagħmel dan ukoll. Dan jidher illi sfugġa lill-Prosekuzzjoni, li ma jirriżultax illi qatt ġibdet l-attenzjoni tal-Qorti għal dan in-nuqqas. Fi kwalunkwe każ, għalkemm żewġ messagġi misjuba fil-*mobile phone* Nokia 1280 jistgħu jkunu ndikattivi ta' spaċċ ta' droga da parti tal-imputat<sup>53</sup>, il-Qorti ma jidhrilhiex illi għandha għalfejn tistrieħ fuq dawn il-messagġi, stante illi kif jirriżulta mill-konklużjonijiet tagħha iżjed 'il fuq, il-provi huma suffiċjenti fil-grad li trid il-liġi, sabiex issib ħtija fl-imputat dwar ir-reat ta' pussess aggravat tad-droga kokaina. L-istess irid jingħad dwar in-*notebooks* misjuba wara l-*bar* u b'mod partikolari l-karta bajda rettangolari li fuqha kien hemm immiżżlin ismijiet u diversi numri taħthom.

---

<sup>53</sup> Hawnhekk il-Qorti tagħmel referenza għall-messagġ mibgħut fil-21 ta' Jannar 2010 lejn in-numru 99682562 "Xej mandi king alisa ta king xin niranga nibatlek ta king" u messagġ ieħor riċevut fit-8 ta' Ġunju 2012 min-numru 99011967 "Aw hi tista tnewili wahda awn fuq il pompa" (ara a fol. 133 tal-proċess).

Għalkemm dawn ukoll jistgħu jkunu ndikattivi li kien qed isir spacc ta' droga mill-istess *bar*, il-Qorti tirrileva illi dawn instabu wara l-*bar* fejn allura ma kellux access biss l-imputat odjern, u in oltre għalkemm impronta digitali żviluppata minn fuq l-istess karta taqbel mal-impronta tas-saba' tan-nofs tal-id il-leminija tal-imputat, l-espert Joseph Mallia li għamel din il-komparazzjoni, ma giex inkarigat mill-Qorti sabiex jżviluppa impronta digitali jew jagħmel komparazzjoni ta' impronta fir-rigward ta' dan id-dokument, iżda biss fir-rigward tal-boroż formanti parti minn Dok. JF 2 li kienu jikkontjenu d-droga. Għalhekk il-Qorti ma tistax tiegħu konjizzjoni tar-riżultanzi tal-istess espert.

Fi kwalunkwe każ, fid-dawl tal-kunsiderazzjonijiet tagħha, iżjed 'il fuq, il-Qorti tqis illi l-ewwel imputazzjoni giet sodisfaċentement ippruvata, għalkemm dan in kwantu biss il-lejl ta' bejn id-9 u l-10 ta' Ġunju 2012 mhux il-jiem ta' qabel din id-data.

### **It-Tieni Imputazzjoni – L-Aggravju tad-distanza**

Permezz tat-tieni imputazzjoni, l-imputat gie akkużat ukoll bl-aggravju tad-distanza. Jirriżulta mill-verbal tas-seduta tat-22 ta' Novembru 2013 illi:

“Id-difiza mhix tikkontesta illi l-fond de quo kien bar.

Għaldaqstant il-partijiet qed jablu illi ma hemmx il-htiega li l-Prosekuzzjoni titlob il-hatra ta' perit sabiex jistabbilixxi illi l-fond mertu tal-kawza huwa fil-fatt bar.”<sup>54</sup>

M'hemmx dubju fil-fatt illi fil-lejl in kwistjoni, l-imputat kien fil-pussess tad-droga kokaina waqt li kien jinsab għewwa *Tulip Bar*, il-Gżira.

It-tieni proviso tal-Artikolu 22(2)(b) tal-Kap. 101 tal-Liġijiet ta' Malta jgħid jekk:

“Izda wkoll meta persuna tinsab hatja kif provdut fil-paragrafu (a)(i) jew fil-paragrafu (b)(i) u r-reat ikun sar fi, jew għewwa distanza ta' mitt metru mill-perimetru ta', skola, *club* jew centru taż-żgħażaġh, jew xi post ieħor simili fejn normalment jiltaqgħu iż-żgħażaġh, jew ir-reat ikun jikkonsisti fil-bejgħ, fil-provvista, fl-amministrazzjoni jew f'li wiehed joffri li jagħmel xi wiehed minn dawn l-atti, lil minuri, lil mara tqila jew lil persuna li tkun qed issegwi programm ta' kura jew ta' riabilitazzjoni mid-dipendenza mid-drogi, il-piena tiżdied bi grad.”

Jirriżulta minn qari ta' dan il-proviso, illi hawnhekk il-legislatur ried jolqot *inter alia* lil min ibiegħ id-droga jew ikun fil-pussess tad-droga f'ċirkostanzi li

---

<sup>54</sup> Ara a fol. 303 tal-proċess.

jindikaw li din ma tkunx għall-użu esklussiv tiegħu f'dawk il-postijiet solitament frekwentati miż-żgħażaġh. Minkejja li f'dan il-każ is-sustanza kienet fuq il-persuna tal-imputat waqt li kien jinsab ġewwa *bar*, ma jfissirx illi l-Qorti għandha awtomatikament tikkunsidra tali post bħali wieħed li fih normalment jiltaqgħu ż-żgħażaġh, iżda kien jispetta lill-Prosekuzzjoni li tressaq il-prova dwar dan. Din il-prova madankollu ma tirriżultax mill-atti proċesswali u għaldaqstant, tqis illi dan l-aggravju ma ġiex sodisfaċentement ippruvat.

### **It-Tielet Imputazzjoni – Ir-reat ikkontemplat fl-Artikolu 6 tal-Kap. 480**

L-Artikolu 6 tal-Kap. 480 jgħid hekk:

“Salvi d-dispożizzjonijiet tal-artikolu 8 hadd ma għandu jgorr 'il barra minn xi fond jew id-dintorni tiegħu xi sikkina jew strument li jaqta' jew bil-ponta ta' liema xorta jkun mingħajr ma jkollu liċenzja jew permess mingħand il-Kummissarju.”

Jirriżulta mill-atti proċesswali, illi waqt it-tfittxijiet illi saru, il-pulizija sabu sikkina wara l-*bar*, *flick knife* fil-vettura tal-għamla Toyota Vitz bin-numru ta' reġistrazzjoni HBF 127 u *flick knife* oħra fil-vettura tal-għamla Hyundai Accent bin-numru ta' reġistrazzjoni JBQ 754.

Huwa evidenti illi din l-imputazzjoni mhijiex marbuta mas-sikkina li nstabet wara l-bank tal-*bar* stante illi din ma nstabitx barra xi fond, iżda ġewwa, u għalhekk m'hijiex kolpita mid-dispożizzjonijiet tal-artikolu appena citat.

Jirriżulta mix-xhieda ta' **PS 891 Oscar Baldacchino** illi t-tfittxija ġewwa l-vettura tal-marka Toyota Vitz HBF 127, fejn instabet *flick knife*, saret stante li din kienet qed tiġi wżata mill-imputat. Biss jirriżulta in oltre illi l-imputat kien jagħmel użu wkoll minn vettura oħra Hyundai Accent JBQ 754, tant illi ċ-ċwieviet ta' din il-vettura nstabu fil-pussess tiegħu u fiha kif ingħad iżjed 'il fuq, kien hemm borża kontenenti miżien li l-imputat kien ben konsapevoli tiegħu. Jirriżulta wkoll illi l-vettura Toyota Vitz kienet reġistrata f'isem ċertu David Refalo (ID 253868(M)), li mill-konnotati tal-imputat fiċ-ċitazzjoni odjerna, jidher illi huwa missier l-istess imputat. Għaldaqstant, mill-fatt illi fil-lejl in kwistjoni l-imputat għamel użu minn din il-vettura ma jfissirx neċessarjament li huwa kien konxju tal-fatt li din il-*flick knife* kienet tinsab fiha. Dan qed jingħad b'mod partikolari għaliex fix-xhieda tagħhom, il-pulizija lanqas ma jgħidu fejn instabet l-istess *flick knife*.

Mill-banda l-oħra, m'hemmx dubju dwar in-ness bejn l-imputat, il-vettura Hyundai Accent JBQ 754 u l-oġġetti misjuba fl-istess vettura, inkluż għalhekk il-

*flick knife* li nstabet fiha. Għaldaqstant, in kwantu din il-*flick knife*, it-tielet imputazzjoni tirriżulta sodisfaċentement ippruvata.

### **Ir-Raba' u l-Hames Imputazzjonijiet – Ir-reati kkontemplati fl-Artikoli 95 u 96 tal-Kodiċi Kriminali**

In tema legali ssir referenza għas-sentenza tal-Qorti tal-Appell Kriminali fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Sean Sinclair Pace** deċiża nhar is-26 ta' Mejju 2016, fejn gie ribadit kif isegwi dwar l-applikazzjoni tal-Artikoli 95 u 96 tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta:

“Illi ma hemmx dubbju illi uħud mill-ingredjenti meħtieġa biex jinħmew iż-żewg reati huma identiċi. Dan għaliex dawn ir-reati iridu neċessarjament jiġu kommessi fil-konfront ta' uffiċjal pubbliku jew ta' persuna inkarigata skond il-liġi minn servizz pubbliku. Issa l-appellanti għandu raġun meta jishaq illi hemm distinzjoni netta bejn dawn iż-żewg reati għalkemm it-tnejn għandhom bħala vittma persuna fil-vesti uffiċjali tagħha.”

Illi l-artikolu 95 jitkellem dwar l-ingurja, it-theddid jew l-offiża fil-konfront ta' l-uffiċjal pubbliku. Issa din l-ingurja, theddida jew offiża trid issir jew (1) filwaqt illi l-uffiċjal pubbliku ikun qed jagħmel servizz pubbliku (2) jew inkella minħabba li ikun għamel dana is-servizz pubbliku, (3) jew bil-ħsieb li ibeżżgħu jew jinfluwixxi fuqu kontra l-liġi fl-esekuzzjoni ta' dak is-servizz.

Illi l-awturi jagħmlu distinzjoni bejn il-mottiv wara l-oltraġġ fl-ewwel istanza u dana il-mottiv fit-tieni u it-tielet istanza imsemmija fil-liġi. Dana billi meta dan l-oltraġġ isir fil-mument illi l-uffiċjal pubbliku ikun qiegħed jagħti is-servizz ma huwiex neċessarju illi l-ingurja, it-theddid jew l-offiża tkun marbuta mal-funzjoni illi huwa ikun qiegħed jeżercita. L-awturi Cheveau et Helie, li isemmi il-Professor Mamo fin-notamenti tiegħu, iġhidu:

“Quando l'oltraggio si verifica nel corso delle funzioni, il-motivo che lo determina e' indifferente; la legge vede soltanto il turbamento, l'ingiuria fatta all'esercizio delle funzioni, l'insulto che degrada la loro dignita'; avesse pure quest'ingiuria una causa determinante estranea alle funzioni, il turbamento all'esercizio di esse sussisterebbe sempre.”

Kuntrarjament fiż-żewg istanzi l-oħra irid ikun jiġi ippruvat nexus bejn l-oltraġġ u il-qadi tal-funzjoni pubblika billi l-att materjali ma ikunx gie kommess filwaqt tal-qadi tal-funzjoni pubblika.”

Dan ir-reat jeħtieġ għalhekk illi jiġi mwettaq fil-konfront ta' uffiċjal pubbliku jew persuna nkarigata skont il-liġi minn servizz pubbliku. Dwar dan il-Professor

Mamo jgħallem illi: “*This offence arises even though the person charged with the public duty may not at the time of discharging such duty be wearing his uniform or badge etc of office, provided the offender was aware of his status as such person.*”

Hawnhekk issir referenza wkoll għall-każ fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Joseph Zahra**, deċiż mill-Qorti ta’ l-Appell Kriminali fid-9 Settembru 2002, liema każ kien jirrigwarda incident li l-appellant, ossia Zahra, kellu ma’ ċertu Alistair Bianco, *ticket inspector*, meta dan tal-aħħar mar biex juri lill-appellant xi biljetti li, skont hu, ma kinux ħarġu kif imiss lill-passiġġieri li kienu fuq ix-xarabank misjuqa mill-appellant. Skont l-appellant, Bianco kwazi ħabbat dawn il-biljetti ma’ għajnejh u aggreddih, fil-waqt illi skont Bianco, kif appena huwa wera dawn il-biljetti lill-appellant u talbu spjegazzjoni, l-istess appellant qam għalih, tah bil-ponn u beda jsabtu mas-*seats* tax-xarabank. Il-Qorti qalet hekk f’dan ir-rigward u dwar l-applikazzjoni o meno tal-Artikolu 96 tal-Kodiċi Kriminali f’dan il-każ:

“Dana l-artikolu (b’referenza għall-artikolu 96) jirrikjedi mhux biss li l-vittma tkun “persuna inkarigata skond il-ligi minn servizz pubbliku” (l-istess bhalma jirrikjedi l-Artikolu 95(1)), izda wkoll li r-reat ikun sar fil-waqt li dik il-persuna hekk inkarigata minn dak is-servizz pubbliku “tkun qed tagixxi għall-ezekuzzjoni tal-ligi jew ta’ xi ordni moghti skond il-ligi minn xi awtorita` kompetenti”.

Din l-espressjoni hi differenti minn dik uzata fl-Artikolu 95(1) – “waqt li jkun jagħmel jew minhabba li jkun għamel dan is-servizz, jew bil-ħsieb li jbezzgħu jew li jinfluwixxi fuqu kontra l-ligi fl-esekuzzjoni ta’ dan is-servizz”. Ghalkemm jista’ jingħad li Bianco kien inkarigat minn servizz pubbliku, din il-Qorti ma tarax kif jista’ jingħad li billi jiccekkja l-biljetti Bianco kien qed “jezegwixxi l-ligi” jew jezegwixxi “ordni moghti skond il-ligi minn xi awtorita` kompetenti”. Mhux kull min qed iwettaq servizz pubbliku qed jezegwixxi l-ligi jew ordni moghti skond il-ligi. Għalhekk l-appellant għandu jigi liberat mit-tieni imputazzjoni.”  
[sottolinear ta’ dik il-Qorti]

Illi kif ingħad fis-sentenza tal-Qorti tal-Appell Kriminali tas-27 ta’ April 2017, fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Clayton Baldacchino**, huma tlett elementi essenzjali li jsawwru r-reat ikkontemplat fl-Artikolu 96 tal-Kapitolu 9:

“1. Fl-ewwel lok, irid ikun hemm l-attakk jew resistenza. Illi meta ikun hemm biss disubbidjenza tal-ligi jew ta’ ordni moghtija minn xi awtorita’, ma tistax tissussiti r-reita taht din id-disposizzjoni tal-ligi. Il-Mamo ikompli ighid: “It is only when the insubordination or defiance goes so far as to obstruct the execution of the law or of lawful orders of the competent authority that the crime of attack or resistance can arise. The purpose of the agent in this crime, therefore, must be precisely that

of obstructing or frustrating the execution of the law or the lawful orders of the competent authority, by opposing the action of those charged therewith.” Inoltre l-attakk jew resistenza trid tkun necessarjament akkompjanta bl-uzu tal-forza, vjolenza jew bil-hebb.

2. Fit-tieni lok ir-reat irid jigi kommess fil-konfront ta' ufficjal pubbliku jew kif tghid testwalment il-ligi “persuna inkarigata skond il-ligi minn servizz pubbliku”.

3. Fl-ahharnett huwa necessarju illi l-attakk jew resistenza kontra l-ufficjal pubbliku irid isir filwaqt illi huwa ikun qieghed jagixxi ghall-esekuzzjoni tal-ligi jew ta' ordni moghtija skond il-ligi minn awtorita' kompetenti. Il-Mamo ikompli ighid: “Therefore, any violence committed after the law or the order has already been executed, even though it may be on account of such execution, would not give rise to this crime.”

Il-Qorti kkunsidrat ukoll illi ghalkemm dawn l-artikoli gew emendati bis-sahha ta' l-Att V tal-2014, liema Att dahal fis-sehh fis-17 ta' Marzu 2014, dawn l-emendi kellhom biss l-effett li jemendaw il-piena ghal tali reati u ghalhekk ma sehhet ebda emenda sostantiva li tolqot ir-reat innifsu jew l-elementi tieghu. Kwalunkwe piena li tista' tigi erogata fil-każ ta' sejbien ta' htija ghandha ghalhekk tkun dik dettata mil-ligi qabel l-emendi tal-2014, liema piena hija indubitament iktar favorevoli ghall-persuna misjuba hatja minn dawk introdotti bis-sahha ta' l-emendi msemmija.

Fil-każ odjern, ix-xhieda mressqa mill-Prosekuzzjoni huma konkordi fis-sens illi meta huma dahlu gewwa *Tulip Bar*, PS 579 Antoine Micallef mar fuq l-imputat odjern u identifika ruhu bhala pulizija billi anki wrieh dokument li jindika dan. Hekk kif kienet ser tibda t-fittixija fuq l-istess imputat, madankollu, huwa pprova jdahhal idu l-leminja fil-but u gie mwaqqaf minn PS 579 Antoine Micallef billi dan zammlu jdejh. Kien hawn illi l-imputat ta s-salt u pprova jahrab. Skont l-istess **PS 579 Antoine Micallef**, huwa kaxkar mieghu lill-istess Ufficjali tal-Pulizija ghal tul ta' bejn tlieta jew erba' metri u kompla jissara maghhom ghal xi tliet minuti, sakemm eventwalment immanettjawh. Da parti tieghu, **PC 10 Trevor Cassar Mallia** li dak il-hin kien qed jassisti lil PS 579, ukoll jghid illi x'hin is-surgent qabad id l-imputat sabiex izommu milli jdahhal idu fil-but, l-istess imputat imbuttahom u telaq jigri lejn il-bieb ta' barra, izda baqghu jzommuh u jissaraw mieghu sakemm finalment ikkalma u gie mmanettjat. Jirrizulta wkoll mill-provi prodotti illi f'dak il-waqt l-Ufficjali tal-Pulizija ma kinux lebsin l-uniformi, izda kienu pajzana.

Il-Qorti tqis fl-ewwel lok illi m'hemmx dubju illi l-imputat kien ben edott mill-fatt li l-persuni in kwistjoni kienu Ufficjali tal-Pulizija. Minkejja li kienu lebsin pajzana, jirrizulta ppruvat illi l-pulizija identifikaw ruhhom bhala tali minnufih hekk kif resqu vicin l-imputat u PS 579 anke wrieh dokument li juri dan u



nfurmah ukoll li kellhom mandat ta' tfittxija fil-konfront tiegħu. Lanqas ma jista' jinsorgi xi dubju li dak il-ħin, il-pulizija kienu qegħdin jeżegwixxu ordni maħrug skont il-liġi mill-awtorita` kompetenti ossia mandat ta' tfittxija u arrest fil-konfront tal-imputat odjern. Stabbilit dan, jeħtiegħ illi l-Qorti tiddetermina jekk jirriżultax ukoll l-element materjali tar-reat ossia jekk ir-reżistenza li offra l-imputat kinitx akkumpanjata b'hebb jew vjolenza. F'dan ir-rigward **PS 1086 Johann Micallef** xehed illi "*Li beda jagħmel Ryan Refalo, ma bediex ixejjer idejh biex jolqot lilna pero ma riedx ihallina nzommu idejh.*"<sup>55</sup> Il-Qorti qieset ukoll illi kif xehed l-istess PS 1086 Johann Micallef, fil-ħin illi nqalgħet il-kommissjoni huwa ħareg minn wara l-bar sabiex jagħti l-assistenza tiegħu lill-kollegi tiegħu li kienu qegħdin jipprovaw iżommu lill-imputat. Il-Qorti qieset in oltre dak li jgħid PS 579 Antoine Micallef fis-sens illi l-imputat kaxkarhom miegħu għal madwar tlieta jew erba' metri u illi damu ċirka tliet minuti jissaraw miegħu qabel ikkalma u żammewh. PC10 Trevor Cassar Mallia jgħid illi l-imputat "*imbuttana*". Din ix-xhieda turi fl-ewwel lok illi r-reazzjoni tal-imputat ma kinitx momentanja u sforz tal-fatt illi gie maħsud b'dak li kien qed jigri, iżda kienet reazzjoni li ħadet tul ta' ħin u dan wara li evidentement l-imputat kien fehem illi kienet ser issirlu tfittxija mill-Uffiċjali tal-Pulizija. Fil-fehma tal-Qorti, kien proprju dan l-iskop tar-reazzjoni tal-imputat ossia illi jfixkel u jtellef din it-tfittxija, u dan sabiex ma tinstabx fuqu d-droga li huwa kellu fil-pussess tiegħu, tant illi hekk kif irnexxilu jehles mid-droga li kellu fuqu, huwa kkalma u l-pulizija prezenti setgħu jikkontrollawh u mmanettjawh. In oltre jirriżulta daqstant ċar illi l-imputat mhux biss offra reżistenza, iżda wkoll illi għamel dan permezz tal-użu tal-forza.

Għaldaqstant, il-Qorti tqis illi din l-imputazzjoni giet sodisfaċentement ippruvata fil-grad li trid il-liġi.

In kwantu r-reat ikkontemplat fil-ħames imputazzjoni, imbagħad, li tirreferi għall-ferita ta' natura ħafifa fuq il-persuna ta' PC 10 Trevor Cassar Mallia u WPC 127 Carmen Gauci, fil-waqt illi m'hemmx dubju illi fil-ħin in kwistjoni, kif ingħad, l-istess Uffiċjali tal-Pulizija kienu qegħdin jagħmlu servizz pubbliku, jirriżulta wkoll illi PC 10 Trevor Cassar Mallia garrab xi griehi ta' natura ħafifa u dan kif jirriżulta miċ-ċertifikat mediku esebit fl-atti minnu stess, b'konsegwenza tar-reżistenza li offra l-imputat, kif fuq ingħad. Tali griehi ossia "*pain left thumb base slightly swollen, no bruising; scratch left wrist anterior aspect (x2); scratch anterior aspect left forearm 4.5 cms*" huma lkoll kompatibbli mat-taqbida li l-Uffiċjali tal-Pulizija, fosthom PC 10, kellhom mal-imputat.

Mill-banda l-oħra għalkemm WPC 127 Carmen Gauci xehdet f'dawn il-proċeduri u kkonfermat li nqalgħet kommissjoni sħiħa meta l-imputat ipprova jaħrab u

---

<sup>55</sup> A fol. 190 tal-proċess.

rreżista l-arrest, fl-istess waqt hija m'għamlet l-ebda referenza għal xi feriti li setgħet garrbet f'dak il-waqt, u lanqas ma gie esebit xi ċertifikat mediku fir-rigward da parti tagħha.

Għalhekk, din l-imputazzjoni tirriżulta sodisfaċentement ippruvata biss fir-rigward ta' PC 10 Trevor Cassar Mallia.

### **Is-Sitt Imputazzjoni - Ir-reat taht l-Artikolu 338(ee) tal-Kodiċi Kriminali**

Is-sitt imputazzjoni tittratta r-reat ta' natura kontravvenzjonali kontemplat fl-Artikolu 338 (ee) tal-Kodiċi Kriminali, li jirreferi għal diżubbidjenza ta' ordnijiet leġittimi jew tfixkil waqt li persuni nkarigati minn servizz pubbliku jkunu fil-kors tal-qadi ta' dmirijiethom. Fil-każ ta' llum, ix-xhieda li taw l-Uffiċjali tal-Pulizija nvoluti fil-każ u ċ-ċirkostanzi kif seħhew ma jhallu l-ebda dubju li bl-aġir tiegħu l-imputat fixkel lill-istess Uffiċjali tal-Pulizija fl-eżekuzzjoni tal-mandat ta' tfittxija maħruġ fil-konfront tiegħu. Il-Qorti tqis għalhekk illi anke din l-imputazzjoni giet sodisfaċentement ippruvata.

### **Is-Seba' Imputazzjoni – Tentattiv tar-reat taht l-Artikolu 111(2) tal-Kodiċi Kriminali**

L-Artikolu 111(2) tal-Kodiċi Kriminali jgħid hekk:

“Kull min, f'kull każ ieħor mhux imsemmi f' dispożizzjonijiet oħra ta' dan il-Kodiċi, xjentement jissoprimi jew b'xi mod ieħor jeqred jew ibiddel it-traċċi jew l-indizji ta' reat, jehel, meta jinsab ħati –

- (a) jekk ir-reat ikun delitt suġġett għall-piena mhux anqas mill-piena ta' priġunerija għal żmien ta' sena, il-piena msemmija fis-subartikolu (1)<sup>56</sup>;
- (b) fil-każ ta' reati oħra, il-piena ta' priġunerija għal żmien mhux iżjed minn tliet xhur, jew id-detenzjoni jew ammenda mhux anqas minn żewġ euro u tlieta u tletin ċenteżmu (2.33).”

Il-Qorti hawnhekk tagħmel referenza għall-insenjament tal-Qorti tal-Appell Kriminali fis-sentenza tagħha tat-30 ta' Novembru 2016 fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Gordon Pickard** li għamlet analizi tar-reat ikkontemplat fl-Artikolu 111:

“Dikjarazzjoni jew dikjarazzjonijiet inveritjeri lill-Pulizija Ezekuttiva ma jwasslux għal dan ir-reat. Din hija disposizzjoni li tittratta tracci materjali ta' reat.

---

<sup>56</sup> Il-piena fis-sub-artikolu (1) hija dik ta' priġunerija minn erba' xhur sa sena jew il-multa.

Illi sabiex wiehed jifhem precizament x'inhw dan ir-reat huwa necessarju li wiehed ihares lejn l-evoluzzjoni storika tieghu. Jibda biex jinghad li l-artikolu 111(2), a differenzi tad-disposizzjonijiet l-oħra tas-Sub-titolu III tat-Titolu III tat-Taqsima II ta' l-Ewwel Ktieb tal-Kodici Kriminali li gew introdotti mal-promulgazzjoni tieghu fis-sena 1854, gie introdott fis-sena 1909 bhala paragrafu gdid fl-artikolu 111 (dak iz-zmien artikolu 110) permezz ta' emenda introdotta bl-artikolu 7 ta' l-Ordinanza VIII ta' 1-1909. L-artikolu, fit-test Taijan, kien jghid hekk:

*“Alla stessa pena sara’ soggetto chiunque, fuori dai casi preveduti in altre disposizioni di queste leggi, scientemente sopprime o in qualsiasi modo disperde o altera le tracce o gli indizi di un delitto portante a pena non inferiore ai lavori forzati o alla prigionia per un anno.”*

Din id-disposizzjoni giet mudellata fuq l-aħhar parti ta' l-artikolu 225 tal-Kodici Penali Taijan ta' 1-1889 (ara Mamo, Professor A.J., Notes On Criminal Law, Vol. II, Revised Ed. 1954-1955, p. 79) li kienet tghid hekk:

*“Chiunque, dopo che fu commesso un delitto per il quale e’ stabilita una pena non inferiore alla detenzione, senza concerto anteriore al delitto stesso, e senza contribuire a portarlo a conseguenze ulteriori, aiuta taluno ad assicurarne il profitto, a eludere le investigazioni dell’Autorita’, ovvero a sottrarsi alle ricerche della medesima o alla esecuzione della condanna, e chiunque sopprime o in qualsiasi modo disperde o altera le tracce o gli indizi di un delitto che importi la pena suddetta...”*

Illi l-legislatur Malti ghmel decizjoni konxja li, għal dak li jirrigwarda ir-reat maghruf fl-Italja bhala favoreggiamento, jeskludi parti sostanzjali ta' dak li jikkostitwixxi r-reat analogu f' dak il-pajjiz. Infatti, peress li effettivament hija l-ewwel parti ta' l-artikolu 225 imsemmi li tikkostitwixxi r-reat ta' favoreggiamento, il-legislatur Malti volutament biddel id-definizzjoni tar-reat għal *soppressione di prove* — definizzjoni ta' reati oħra fil-Kodici Penali Taijan kif ser jigi spjegat.

Illi fil-Kodici Penali Taijan ta' 1-1930 ir-reat ta' favoreggiamento gie maqsum fi tnejn. L-artikolu 378 ta' dan il-Kodici jittratta r-reat ta' favoreggiamento personale — *“dopo che fu commesso un reato, e fuori dei casi di concorso nel medesimo, viene aiutato taluno ad eludere le investigazioni dell’Autorita’, o a sottrarsi alle ricerche di questa”* u l-artikolu 379 jittratta r-reat ta' favoreggiamento reale — *“fuori dei casi di concorso nel reato e dei casi previsti dagli articoli 648, 648-bis e 648-ter, aiuta taluno ad assicurare il prodotto o il profitto o il prezzo di un reato”*.

Illi skond il-kummentaturi tal-Kodici Tajjan vigenti, il-formula li r-reat ta' favoreggiamento jinqasam fi tnejn kien pjenament gustifikat peress li d-differenza bejn iz-zewg reati hija notevoli (vide Antolisei, F., Manuale Di Diritto Penale, Parte Speciale II, 13° ed., p. 485). Ghall-finijiet tad-diskwizzjoni in dizamina dak li huwa verament importanti hu li l-parti tal-Kodici Penali Tajjan ta' l-1889 li serviet ta' mudell ghall-artikolu 111(2) taghna thalliet barra mill-Kodici Tajjan ta' l-1930. Illi l-Antolisei, fl-ezami tieghu ta l-artikolu 378 imsemmi, jghid hekk (op. cit., p. 488):

*“Per < indagini > si intendono le investigazioni degli ufficiali della polizia e degli organi giudiziari svolte per la ricerca di notizie relative al reato e per acquisire e conservare il material probatorio occorrente per la pronuncia di merito. < Eludere > le indagini significa impedire che esse conducano al risultato a cui sono dirette, il che puo' ottenersi con i mezzi piu' svariati, e specialmente con la soppressione od occultamento degli elementi di prova e con la creazione di falsi indizi, salvo che non si tratti dell'ipotesi specifica contemplata nell'art. 374 (frode processuale...)”*

Illi d-decizzjoni tal-legislatur Malti kienet wahda cara - ir-reat kontemplat f'dak li hu illum l-artikolu 111(2) jirreferi biss ghas-soppressjoni ta' tracci jew indizji ta' reat li necessarjament ghandhom jfissru tracci jew indizji materjali. Dik il-parti ta l-artikolu 225 tal-Kodici Penali Tajjan ta' l-1889, riprodotta fl-artikolu 378 tal-Kodici Tajjan ta' l-1930, li tittratta xenarji iktar vasti fosthom interrogatorji tal-Pulizija (vide Manzini, V., Trattato Di Diritto Penale Italiano, Volume V,5 ed., p. 997), giet volutament eskluza mill-ligi Maltija.

Illi l-Kodici Penali Tajjan vigenti jaghti indikazzjonli cara li ir-reat ta' soppressione ghandu jirreferi ghal tracci jew indizi materjali. Infatti l-artikolu 144 jittratta r-reat ta' soppressione di cadaveri o di ceneri. L-artikolu 490 jittratta r-reat ta' soppressione di documenti u l-artikolu 255 jittratta r-reat ta' soppressione di documenti d'interesse militare o politico. Il-Manzini jispjega is-sinjifikat ta' “soppressione”, b'referenza ghad-dokumenti b'dan il-mod (op. cit., Volume IV, 195):

*“In questa ipotesi il fatto deve cagionare la scomparsa totale o parziale del documento o del suo contenuto ideale.”*

Illi ghalhekk, anke skond il-principju ta' l-*ejusdem generis*, huwa car li s-soppressjoni tat-tracci jew l-indizji ta' reat jirreferi ghal tracci jew indizji materjali. Din it-tezi hija konfortata mid-decizzjoni tal-legislatur Malti li ma jittrasportax dik il-parti ta' l-artikolu 225 tal-Kodici Penali Tajjan ta' l-1889 (illum 378 u 379 tal-Kodici ta' l-1930) fit-test Malti.”

Fil-każ ta' illum, l-imputat qed jigi akkużat bit-tentattiv ta' dan ir-reat ossia illi bil-ħsieb li jagħmel id-delitt ta' sopressjoni, huwa wera dan il-ħsieb b'atti esterni u ta bidu għall-eżekuzzjoni tal-istess delitt, b'dan illi tali delitt ma ġiex esegwit minhabba xi haġa aċċidentali u ndipendenti mill-volonta' tiegħu.

Jirriżulta mix-xhieda mressqa mill-Prosekuzzjoni illi dan seħħ waqt is-sejba ta' *pouch* jew borża sewda kontenenti mizien elettroniku, fil-vettura tal-għamla Hyundai Accent bin-numru ta' registrazzjoni JBQ 754, u dan meta l-imputat ħataf l-istess *pouch* minn id PS 579 Antoine Micallef, ħarab jġri bih, u remieh f'parapett ta' dar, fejn sussegwentement dan instab minn PS 891 Oscar Baldacchino u WPC 23 Gerladine Buttigieg. M'hemmx dubju illi l-mizien kontenut fil-*pouch* li rema l-imputat kien jikkostitwixxi indizju materjali tar-reat ta' pussess tad-droga f'tali ċirkostanzi li juru li din ma kinitx għall-użu esklussiv tal-imputat u dan mhux biss għaliex fuq il-mizien instabu proprju traċċi tad-droga kokaina, li juru li l-imputat kien fil-pussess tad-droga, iżda wkoll għaliex min-natura tiegħu u fiċ-ċirkostanzi tal-każ partikolari, dan kien prova ċara tar-reat li bih ġie mixli l-imputat f'dawn il-proċeduri permezz tal-ewwel imputazzjoni, tant illi l-Qorti ħaditu in konsiderazzjoni bħala wieħed miċ-ċirkostanzi li wassluha sabiex issib ħtija fl-imputat dwar l-istess. Huwa evidenti wkoll illi l-imputat ma rnexxielux fil-ħsieb tiegħu mhux għaliex iddeżista b'mod volontarju, iżda għaliex wara li huwa kien diġà rema l-*pouch* bil-mizien in kwistjoni, l-Uffiċjali tal-Pulizija fittxew fl-akkwati li fihom kien ġera l-imputat sakemm waqqfuh, u sabu l-istess *pouch*.

Għaldaqstant, il-Qorti tqis illi din l-imputazzjoni tirriżulta wkoll sodisfaċentement ippruvata.

### **It-Tmien Imputazzjoni – Traffikar tar-raża tal-cannabis**

Permezz ta' din l-imputazzjoni l-imputat jinsab akkużat talli matul is-sena 2010 u fis-snin ta' qabel f'dawn il-Gzejjer biegh jew xort'oħra traffika fir-raża meħuda mill-pjanta *cannabis* jew f'xi preparazzjonijiet li jkollhom bħala bażi din ir-raża.

Hawnhekk irid ingħad illi minkejja li l-akkużi odjerni, inkluż din l-akkuża kif mizjuda, ġew moqrija u kkonfermati bil-ġurament mill-Uffiċjal Prosekutur fis-seduta tat-22 ta' Ġunju 2012, f'liema seduta l-imputat ta ruħu b'notifikat bl-akkużi kif emendati, sar lilu l-eżami skont il-liġi u wieġeb li mhux ħati tal-istess akkużi, sussegwentement permezz ta' nota tat-8 ta' Awwissu 2012<sup>57</sup>, l-Uffiċjal Prosekutur għall-Kummissarju tal-Pulizija esebixxa kopja tal-akkużi dedotti kontra l-imputat u fis-seduta tat-3 ta' Ottubru 2012, kopja ta' dawn l-akkużi kif emendati ngħataw lill-imputat *seduta stante*. Jirriżulta madankollu illi l-kopja

<sup>57</sup> Ara a fol. 63 *et seq* tal-proċess.

tal-akkużi kif esebta fit-8 ta' Awwissu 2012, tindika żmien differenti fir-rigward tat-tmien u tad-disa' imputazzjonijiet, stante illi din tirreferi mhux għaż-żmien "matul is-sena 2010 u fis-snin ta' qabel" kif verbalizzat fis-seduta tat-22 ta' Ġunju 2012, iżda għal "matul is-sena 2012 u fis-snin ta' qabel". Stante illi kienet l-ewwel verżjoni ossia dik li tirreferi għas-sena 2010 li giet moqrija u kkonfermata bil-ġurament quddiem il-Qorti, fil-waqt illi anke l-imputat ta ruħu notifikat bl-istess, u in oltre l-eżami tal-imputat u għalhekk it-twegibiet tiegħu fl-istess saru b'referenza għall-akkuża f'dik l-ewwel verżjoni, il-Qorti qed tqis illi din l-imputazzjoni tirreferi għas-sena 2010 u mhux għas-sena 2012.

Jidher mill-atti proċesswali illi din l-imputazzjoni hija abbinata unikament mad-dikjarazzjonijiet li għamlet **Joanne Ellul Sullivan** fl-istqarrija li hija rrilaxxjat lill-Pulizija Eżekuttiva fit-18 ta' Lulju 2009 u li sussegwentement giet ikkonfermata minnha bil-ġurament fis-27 ta' Lulju 2009. Dan qed jingħad għaliex altrimenti m'hemm xejn fl-atti proċesswali jew riżultanti mis-sejba tal-lejl tal-10 ta' Ġunju 2012, li jista' jindika illi l-imputat kien fil-fatt jitraffika r-raża tal-*cannabis*. Fl-istqarrija tagħha Joanne Ellul Sullivan tgħid hekk dwar il-fornitur tagħha tar-raża tal-*cannabis*:

*"Il-cannabis nixtriha minn Bormla minghand Stevens Bar. Naf li jghidulu l-'baginu' u huwa l-barman tal-hanut. Ghandu madwar 29 sena."* (enfasi miżjuda)

Jirriżulta mill-atti illi *Tulip Bar*, minn fejn gie arrestat l-imputat, jinsab f'Testaferrata Street, il-Gżira. Dan ifisser illi la l-isem tal-*bar* u lanqas il-lokalita` tal-istess ma huma dawk indikati minn Joanne Ellul Sullivan. In oltre mill-atti ma jirriżultax illi l-imputat odjern kien jew huwa magħruf bħala l-*'Baginu'*. Dan oltre l-fatt illi fis-sena 2009, meta Joanne Ellul Sullivan irrilaxxjat l-istqarrija tagħha, l-imputat kellu kważi tmintax-il sena u mhux madwar disgħa u għoxrin kif indikat mix-xhud. Qed jitqies ukoll illi fix-xhieda tagħha quddiem din il-Qorti, l-istess Ellul Sullivan xehdet illi lill-imputat ma tafux. In oltre lanqas ma jirriżulta illi meta rrilaxxjat l-istqarrija tagħha, jew meta kkonfermat l-istess quddiem il-Maġistrat, hija identifikat lill-imputat odjern f'xi ritratt muri lilha mill-pulizija.

Għaldaqstant, din l-imputazzjoni ma tirriżultax ippruvata.

### **Id-Disa' Imputazzjoni – L-Aggravju tad-distanza**

Fir-rigward tad-disa' imputazzjoni, ossia l-aggravju tad-distanza, il-Qorti tqis illi in kwantu reat jista' jiġi kkunsidrat aggravat kif provdut fil-proviso tal-Artikolu 22(2) tal-Kap. 101 tal-Liġijiet ta' Malta, meta persuna tinstab hatja ta' xi reat jew reati kkontemplati fl-Artikoli 22(2)(a)(i) jew 22(2)(b)(i) tal-istess Kap. 101, la

darba mhijiex tinstab htija fl-imputat fit-tmien imputazzjoni, l-imputat lanqas ma jista' jinstab hati ta' dan l-aggravju.

### **Ikkunsidrat ukoll:**

Illi għall-fini ta' piena, il-Qorti qed tqis fl-ewwel lok il-fedina penali tal-imputat kif aġġornata sa Jannar 2019, mil-liema jirrizulta illi l-imputat instab hati ta' serq aggravat kommess minnu fis-sena 2008, dwar liema huwa nġhata liberazzjoni kundizzjonata, kif ukoll dwar ksur ta' regolamenti taħt il-Kap. 352 fis-sena 2013, dwar liema huwa wkoll inġhata liberazzjoni kundizzjonata.

Qieset ukoll in-natura serja tal-imputazzjonijiet li tagħhom l-imputat qed jinstab hati, kif ukoll iċ-ċirkostanzi tal-każ, inkluż l-ammont ta' droga nvoluta fl-ewwel imputazzjoni.

Qieset in oltre illi minkejja s-sejbien ta' htija fl-imputat dwar l-ewwel imputazzjoni, ma tirrizultax prova fil-grad rikjest mil-liġi illi s-somma ta' €125 fi flus kontanti misjuba fil-pussess tiegħu, kienet ġejja mill-ispacċ tad-droga u għaldaqstant mhijiex ser tordna l-konfiska ta' din is-somma. Tqis ukoll illi stante illi l-inkarigi espletati minn Dr. Martin Bajada u mill-espert Joseph Mallia ma inċidewx fuq is-sejbien ta' htija tal-imputat f'dawn il-proċeduri, m'hijiex ser tikkundanna lill-istess imputat għall-ħlas tal-ispejjeż konnessi mal-imsemmija inkarigi.

### **Konkluzjoni**

Għal dawn il-motivi, il-Qorti wara li rat it-Taqsimiet IV u VI, l-Artikoli 22(1)(a), 22(2)(b)(i) tal-Kap. 101 tal-Liġijiet ta' Malta, ir-Regolament 9 tal-Legislazzjoni Sussidjara 101.02, l-Artikoli 6 u 51(7) tal-Kap. 480 tal-Liġijiet ta' Malta, l-Artikoli 17, 41(1)(a), 95, 96(a), 111(2)(a), 221(1) u 338(ee) tal-Kap 9 tal-Liġijiet ta' Malta, ilkoll kif viġenti fiż-żmien tal-każ odjern, qed issib lill-imputat **Ryan Refalo** mhux hati tat-tieni, tat-tmien u tad-disa' imputazzjonijiet miġjuba kontra tiegħu u qed tilliberah minnhom, fil-waqt illi qed issibu hati tal-ewwel (in kwantu biss il-lejl ta' bejn id-9 u l-10 ta' Ġunju 2012), it-tielet, ir-raba', il-ħames (iżda biss in kwantu l-feriti kkaġunati lil PC 10 Trevor Cassar Mallia u mhux lil WPC 127 Carmen Gauci), is-sitta u s-seba' imputazzjonijiet u tikkundannah għall-piena komplessiva ta' **tnax (12) il-xahar prigunerija effettiva u multa ta' elf u tliet mitt ewro (€1300)** li, bl-applikazzjoni tal-Artikolu 14(2) tal-Kap. 9, jistgħu jithallsu mill-hati f'rati mensili u konsekuttivi ta' mitt ewro (€100), bl-ewwel pagament isir fi żmien xahar mil-lum, b'dan illi kemm il-darba l-hati jonqos milli jhallas pagament wiehed il-bilanċ jiġi dovut minnufih u jiġi konvertit fi prigunerija skont il-liġi.

In oltre ai termini tal-Artikolu 533 tal-Kap. 9 tal-Liġijiet ta' Malta, qed tikkundanna lill-ħati għall-ħlas tal-ispejjeż konnessi mal-ħatra tax-Xjenzat Godwin Sammut, ammontanti għas-somma ta' mitejn, erbgħa u sebgħin ewro u ħdax-il ċenteżmu (€274.11), liema spejjeż għandhom jithallsu mill-ħati fi żmien tliet xhur mil-lum. Għar-raġunijiet fuq indikati, mhijiex tikkundanna lill-ħati għall-ħlas tal-ispejjeż konnessi mal-ħatra tal-esperti Dr. Martin Bajada u Joseph Mallia.

Il-Qorti tordna r-rilaxx favur il-ħati tas-somma ta' mija, ħamsa u għoxrin ewro (€125) u żewġ *top up cards* esebiti bħala Dok. JF 3, tal-*mobile phones* esebiti bħala Dok. JF 4 u Dok. JF 5 u formanti parti minn Dok. JF 6 rispettivament, is-sikkina wkoll formanti parti minn Dok. JF 6, l-oġġetti formanti parti minn Dok. JF 8, kwalunkwe ċwieviet rimanenti fl-atti formanti parti minn Dok. JF 11 u l-*starter pack* formanti parti minn Dok. JF 12.

Ai termini tal-Artikolu 23(1) tal-Kap. 9 tal-Liġijiet ta' Malta, tordna l-konfiska tal-*flick knife* esebita bħala Dok. JF 9 u ai termini tal-Artikolu 23(3) tal-istess Kap. 9, tordna l-konfiska tal-*flick knife* esebita bħala Dok. JF 7, favur il-Gvern ta' Malta.

Tordna d-distruzzjoni tad-droga esebita bħala Dok. JF 2 u tal-mizien esebiti bħala Dok. JF 10, hekk kif din is-sentenza tgħaddi in ġudikat, u dan taħt il-ħarsien tar-Registratur li għandu jirredigi process verbal li jiddokumenta l-proċedura tad-distruzzjoni, liema dokument għandu jigi nserit fl-atti ta' din il-kawża mhux aktar tard minn ħmistax-il jum minn tali distruzzjoni.

Natasha Galea Sciberras  
Maġistrat